Regd No. M. 3289 విడిప్రతిక అణా Regd No. N. 45

గోలకొండపత్రిక

ప్రతి సోమ, గురువారములందు ప్రకటింపబడును

సం॥ చందా రూ. [illegible] జూన్ ౩ వ తేదీ ౧౯౩౭ గురువారము అర్ధసం॥ చందా ౩

సంపుటము ౧౨ ట్రూపుబజారు హైద్రాబాదు - దక్కన్. సంచిక ౭
శా. శ. ౧౮౫౯ = శ్రీ ఈశ్వర సం॥ వైశాఖ బ॥ ౯ గురువారము. = ౨౬ తీరు ౧౩౪౬ ఫ.

ఆయుర్వేదవైద్యము—
—ఉద్యమాభివృద్ధి

—దేశీయ వైద్యాభిమాని

మనరాష్ట్రములో ఆయుర్వేద వైద్య విద్యాభివృద్ధినిగురించి కృషిసల్పినవారిలో మాకు తెలిసిన తవరకు కీర్తిశేషులైన హకీం హరిగోవిందుగారు ప్రథములు. వీరు ఉత్తరహిందూస్థాన వాస్తవ్యులయ్యును భాగ్యనగరమున స్థిరనివాసమేర్పరుచుకొని ఆయుర్వేద వైద్య చికిత్సలయందేగాక యేతద్విద్యాభివృద్ధి కొరకుకూడా మిక్కిలి పట్టుదలతో కృషిసల్పిరి. వీరివద్ద విద్యనభ్యసించి ప్రస్తుతము దిగంతవిశ్రాంతమైన కీర్తినిగడించిన వైద్యులు పండ్రెండుగురి యీరాష్ట్రమునందే వివిధప్రాంతములందు గలరు. వీరి శిష్యవర్గములో చేరిన వైద్యరత్న వైద్య హకీం నారాయణదాసుగారిని, వైద్యభూషణ హకీం దాసత్ జనార్ధనస్వామిగారిని, భిషగ్వర రామకృష్ణయ్యగారిని చెప్పుకొనవలెను. కీర్తిశేషులైన హకీం హరిగోవిందుగారు ఆయుర్వేద వైద్యమునందేకాక యూనాని వైద్యమునందుకూడా మంచి ప్రవేశముకలిగియుండిరి. గనుక వీరిశిష్యవర్గమునందు మహమ్మదీయ ప్రముఖులుకూడా జేరియున్నారు. ఆయుర్వేద వైద్య విషయమున కొంతకృషిసలిపిరో అంతపట్టుదలనే యూనాని వైద్యమునందుగూడా జూపియుండిరి. ఆయుర్వేదయూనాని కౌన్ఫరెన్సును మొట్టమొదట యీరాష్ట్రమునందు సమావేశపరచినవారు వీరే. దీనికి న్యాయవాద ప్రముఖులగు కే.యస్. వైద్య, యం.ఎ.,ఎల్ ఎల్.బి.గారధ్యక్షత వహించిరి. ఆటుతరువాత జరిగిన కౌన్ఫరెన్సునకు కొచ్చిన్ మహారాజాగారు అధ్యక్షతవహించి వీరిశిష్యులలో కొందరికో బిరుదములను ప్రసాదించియుండిరి. హకీం హరిగోవిందుగారు స్వర్గస్థులైనతరువాత యీఉద్యమమునకు నాయకత్వమువహించినవారిలో హకీం మహమ్మదలీఖాన్. భిషగ్వర రామకృష్ణయ్య, వైద్యభూషణ జనార్ధనస్వామిగార్లు ముఖ్యులు. ఈఉద్యమము కొంతకాలమునకు ప్రభుత్వోద్యోగుల ఆశయమునకు పాత్రమైయుండలేదనవి. నవాబు సదర్ అమీన్ జంగుబహద్దరు. నవాబు జుల్ ఖదర్ జంగు బహద్దరుగార్లవంటి ఉన్నతోద్యోగులు కాన్ఫరెన్సులకు అధ్యక్షతవహించి జయప్రదముగావడిరి. ఈమహాసభలయందు వనస్పతులు, మూలికలు మున్నగువాని ప్రదర్శనము నేర్పాటుచేయుంచిన వైద్యభూషణ హకీం డి. జనార్ధన స్వామిగారికృషిని విస్మరించుటన్యాయముగాదు. కొంతకాలమువరకు యూనానివైద్యము ప్రభుత్వమువారిచే ఎక్కువగా ప్రోత్సహింపబడుటయు, ప్రభుత్వపు వైద్యశాఖలో యూనానిప్రత్యేకమైన ధుమశాఖగా నిర్ణయింపబడుటయు యూనాని విద్యాభివృద్ధికి ఉత్తమమైనయేర్పాటు ప్రభుత్వమువారిచే చేయబడుటయు తద్వారా పెక్కండ్రు హకీములు పదవులను బొంది ప్రభుత్వోద్యోగములందు ప్రవేశించుటయోలేక స్వతంచికిత్సాశాలలను నెలకొల్పుటయో జరిగినవి. ఇవ్విధమున యూనాని వైద్యము ప్రభుత్వముయొక్కయు, ప్రజలయొక్కయు ఆదరమునందటచే వృద్ధిమార్గోన్ముఖమునకు వచ్చుచున్నది. ఈవిషయమే కొందరాయుర్వేద వైద్యులదృష్టి నాకర్షించుటయేగాక అంధ్రులపర్వతోముఖాభివృద్ధికై కృషిసల్పుటకు సమకట్టిన ఆంధ్రమహాసభల నాయకులదృష్టిసహితము ఈవైపునకీడ్చెను. ఆంధ్రమహాసభలందు ఆయుర్వేద వైద్యముకూడా ప్రోత్సహింపబడవలెనని తీర్మానములుచేయబడెను. ఈవిషయమున మహాసభలయందు నగరములోని వైద్యప్రముఖులు స్వయప్రయాసములకోర్చి ఆంధ్రమహాసభల కృషి పాల్గొనిరి. ఆయుర్వేద వైద్యులలో నొక్కొక్కరు వ్యక్తిపరముగా చికిత్సాశాలలన డుపుటయేగాక విద్యార్థులకు శాస్త్రము అమూనముబోధించి ఉద్యమప్రచారమునకు తోడ్పడుచునేవచ్చిరి. కాని సంఘీయముగా కృషిసల్పవలసిన అవసరమును గుర్తించలేదు. ఏటేటనవ్వంతరిజయంతిని జరుపుచుండిన వైద్యభూషణ హకీం డి. జనార్ధనస్వామిగారు ధన్వంతరీజయంత్యుత్సవము రాజాబహద్దరు వెంకట్రామారెడ్డి ఓ.బి.ఇ. గారి అధిపత్యమున అత్యుత్సాహముగా జరిపిరి. అందు హైదరాబాదు, సికిం, దాబాదులోని ఆయుర్వేద వైద్యప్రముఖులేగాక అభిమానులగు డాక్టరులు తదితరులు పధనలంకరించి ఆయుర్వేద వైద్యాభివృద్ధినిగురించి ప్రోత్సాహ వాక్యములను బలికిరి. వీరిలో ముఖ్యులు డాక్టరు రామస్వామినాయుడుగారు, డాక్టరు డావరేగారు.

వైద్యభూషణ హకీం డి. జనార్ధన స్వామిగారు

ఈయుత్సవము యిటీవలిఉద్యమాభివృద్ధికి పునాదియైనదని చెప్పవచ్చును—ఈసందర్భమున బడుచుండెను ప్రభుత్వపు యూనాని వైద్య కళాశాలయందు ఆయుర్వేద మొక పఠనీయ విషయముగా నేర్పుచుండుట ఏమాత్రమును ఉద్దేశింపబడలేదు—ఏకాక్షణికముగా పండరూపాయిల వేతనముగల ఆయుర్వేదాచార్యపదవి సృష్టింపబడినదికాని యీవిషయమును ఉర్దులో బోధింపగలసమర్థులే దీనికర్హులని వేరేనిర్ణయింపబడవలసిన అవసరమేలేకుండెను. పఠనీయగ్రంథములు ఉర్దుభాషలో లభ్యముగుట గూడా సులభసాధ్యముగాదయ్యె—కనుక ఆయుర్వేద వైద్యగ్రంథములను భాషాంతరీకరించ గలవారలెవరైనా నున్నారాయనియు, ఆచార్యపదవినిస్వీకరించగలవారెవ్వరనియు జిజ్ఞాసబయలుదేరను. ఎవరును ముందుకురాజాలరైరి. దేశభాషయగు సంస్కృతమున నిబడీకృతమైన ఆయుర్వేద వైద్యవిద్యాపారమును ఉర్దుభాషలో ప్రవేశపెట్టుట అసంభవమని పల్వురభిప్రాయపడిరి. ఏదియెట్లున్ననను క్రొత్తగా సృష్టింపబడిన ఆచార్యపదవిమాత్రము అట్లే నిలచిపోయినది. ఆయుర్వేద వైద్య విద్యాభ్యాస భాగ్యము యూనానివిద్యార్థులకు నాటికినేటికిని గలుగదయ్యె—వారిపుణ్యమెన్నడైనా ఫలించవచ్చును, స్థానిక వైద్యప్రముఖు లెందరోయుండ ఉత్తరహిందూస్థాన వాస్తవ్యులగు శ్రీయుత పరమేశ్వరిదాసుగారు యీఆచార్యపదవికి ప్రయత్నించుటచే వారిస్థానమును సంపాదించగలిగిరని వినుచున్నాము—ప్రభుత్వమువారికృప యిట్లు జరుగుచుండ వైద్యభూషణ హకీం డి-జనార్ధనస్వామి ఆయుర్వేదాచార్య శ్రీమాన్ తిరుమల రామానుజస్వామిగార్లకృషి ఫలితముగానిజాంఆయుర్వేద సదర్ దవాఖానా—

[౧]హకీంశంకర్ప్రసాదు గారు, [౨] ఆయుర్వేదవిద్వాన్ హకీం-ఎం-వి. రంగాచారిగారు [౩]రాయగోవింద్ప్రసాదుగారు, [౪] రాయభీషన్ సింగుగారు, [౫] వైద్యభూషణ హకీం డి-జనార్ధన స్వామిగారు, [౬]ఆయుర్వేదాలంకార డాక్టరు నారాయణదత్తుగారు, [౭]భిషగాచార్య రాధాకృష్ణ గారు, [౮] వైద్యరత్న హకీం - రామరాజు గారు, మున్నగువారల సమిష్టిసంఘముగా నెలకొల్పబడినది. దినదినప్రవర్ధమానమై ప్రజాదరణను, ప్రభుత్వమువారి మన్ననకు పాత్రయగుచుంటూ మోదావహము. ఏనియందు చికిత్సాశాలమాత్రమేగాక కళాశాల, ప్రత్యేకప్రచురణ రసాయనశాలగూడ ప్రారంభమై వృద్ధిగాంచుచున్నది. దయామయులగు ప్రభువుగారియొక్కయు, అభిమానవనులగు యువరాజుగారియొక్కయు ప్రభుత్వ సభాధ్యక్షులగు నవాబు హైదరునవాజుజంగు బహద్దరుగారియొక్కయు కరుణాకటాక్షవీక్షణమునకు గుర్తైయుంచుటీర్థమును సంపాదింపగలిగినదని వినుచున్నాము. ఆయుర్వేద వైద్యాభిమానులందరును గర్వపడదగినవిషయము. వైద్యకరయమునప్రత్యేక షటీకలజరిగిపోయినది. పునరుద్ధరింపబడవచ్చునని నమ్మగలము. ఆయుర్వేద కళాశాల ౨ సంవత్సరములనుండి అనేక సౌకర్యములేకున్నను జయప్రదముగాజరుగుచున్నది. ఇందియందిప్పుడు ౧౬ మంది విద్యార్థులున్నారు. వీరిలో నగరవాస్తవ్యులేగాక జిల్లాలలోనివారుకూడా కలరు.

౧ ఆయుర్వేద మార్తాండ, భిషగాచార్య పండిత హెచ్. సుబ్బారాయశాస్త్రిగారు కవిరత్న ఎఫ్. ఆర్., ఎచ్. ఎస్. ప్రిన్సిపాలు, డాక్టర్ వై. యస్. తిమ్మరాజుగారు, ఎల్.ఎం.ఎ.ఎల్. సి.ఎస్. వైస్ ప్రిన్సిపాలు ౩ కవిరాజు పండితశివవల్లభేశ్వరుగారు ఆయుర్వేదాచార్య. ౪ ఆయుర్వేద తిరువేంకటాచార్యగారు ఆచార్య, ౫ కవిరాజ ఎస్. సుబ్బారావుగారు ఆయుర్వేదవిద్వాన్, ౬ వైద్యశేఖర కె. రాజలింగంగారు ఆచార్య.

ఆచార్యులుగనుండిఎంతో అభిమానముతో స్వార్థత్యాగముతో గౌరవముగ నిష్కామసేవ చేయుచున్నారు-అష్టాంగతంత్రములను (సర్జరి అనాటమిసహితముగా) బోధించుచున్నారు. రసాయనశాలానుభవము భిషగాచార్య పండిత రాధాకృష్ణ మరియు ఆయుర్వేదవిద్వాన్ రంగాచార్యుల గారివలనగలుగుచున్నది— రాబోవు ఆమర్దాదు మొదటితేదినుండి క్రొత్తవిద్యార్థులు చేర్చుకొనబడుదురు—పఠనీయగ్రంథములను పాఠ్యక్రమమును ఆయుర్వేదకళాశాలవను సరించిని ర్ణయింపబడియున్నది— మనరాష్ట్రమునందీయాయుర్వేదకళాశాలయేకైక సంస్థయైనదగుటయే

౩ వ పేజి చూడుడు

తెలంగాణా వార్తలు

విజ్ఞానప్రచారిణీ గ్రంథాలయము

పసునూర్లన వార్షికోత్సవము

[స్వకీయవిలేఖరి]

మంథెన, ౨౨ తేదిరజ.

ఈ గ్రంథాలయవార్షికోత్సవము [౨౧తేదిన ౧౩౪౬ఉ] నాడు గ్రంథాలయభవనమున జరుపబడినది.

ప్రయత్నములు

ఈవార్షికోత్సవము ఫా ౧౩౪౬ — ౨౦ ఖుర్దాదు తేదిలలో జరుపు నిశ్చయింపబడియుండెను. ఆప్రకారము మా రు నెలదినములముందే ఆను జకోరకు తాలూకాదారు గారిద్వారమున దారు గారిద్వారా వినతిపత్రముపంపుబడి, దానిపై యాజ్ఞ దొరకకుండుట యుండుటచే పత్రికలలో ప్రకటింపబడెను.

మరల ప్రయత్నములు చేయగా సభజరుపుకొనుటకొరకు ఆజ్ఞాపత్రము ౨౦ ఖుర్దాదునాడు ఠాణాయాధికారులకందజేయబడినది ౧౯—౨౦ ఖుర్దాదు తేదులలో జరుగవలసినసభకు ౨౦ ఖుర్దాదునాడు పగలు పన్నెండుగంటల కనుమతి లభించినందున వార్షికోత్సవము జరుపుటకు వీలు కాజాలదయ్యె.

కావున తిరిగి ౨౧ తీరునాడు వార్షికోత్సవము జరుపుకొనుట కనుజ్ఞనివ్వవలెనని ప్రమాణపత్రముతో కూడ దరఖాస్తు పంపబడినది, యనుజ్ఞ లభించినది.

స్వాగతము

అధ్యక్షులగు, శ్రీయుత సురవరము ప్రతాపరెడ్డి గారును, శ్రీయుత మాడపాటి హనుమంతరావు గారును, కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగారును, బి. ఎల్లారెడ్డి గారును ఏర్పాటు ప్రకారము సరిగా ఉదయము గంటలకు స్వగ్రామమునుండి బయలుదేరిరి. ఊరేగింపుజరిగెను.

సాయంకాలము సరిగా ఆరుగంటలకు సభాకార్యక్రమమారంభమైనది. గ్రంథాలయ భవనము, అవరణము జనులతో క్రిక్కిరిసియుండెను

సభాప్రారంభము

శ్రీయుతులు తిరువరంగం పాపయ్యశాస్త్రిగారి దైవప్రార్థనముతరువాత అవధానిగారధ్యక్షులను ప్రతిపాదించిరి. శ్రీ ఎల్లారెడ్డి వకీలుగారు బలపరచినతరువాత శ్రీ సురవరము ప్రతాపరెడ్డిగారు అధ్యక్షస్థానమలంకరించిరి. అధ్యక్షులవారాశుపుగా నుపన్యసించనున్నందున వారిము(ద్రితో)పన్యాసము అవధానిగారు చదివి వినిపించిరి. తరువాత అధ్యక్షులవారిట్లుపన్యసించిరి:—

"ప్రాచీనకాలము బ్రాహ్మణులకు సరియైన యాధిక్యతయుండెను— వారావంతయు ధర్మశాస్త్రాది విద్యలయందు మునిగియుండెడివారు తపశ్శాలు, శాస్త్రముల యందు, శాస్త్రములయందు ప్రవీణులుగానుండిరి. దేశహితము నకు, సంఘక్షేమమునకై వారు బుద్ధిమంతులై యుండిరి. లాగుటకు వెనుదీయలేదు. ద్రోణుని మొదలు తర్వాతికాలము వరకు నిట్టి గౌరవము పొందుచు వచ్చిరి. అట్టి వారిసంతతియగు మీరు మీపై దృష్టిని ప్రసరింపుడు... మీపూర్వస్థితిని జ్ఞాపకము తెచ్చుకొనుడు. పూర్వపు తేజస్సు కలిగినవారికి స్మరణమాత్రము చేయుటచాలును. సంఘమునకు సేవచేయుడు. "అహింసాపరమోధర్మః" అనునది బ్రాహ్మణ ధర్మము లు. బ్రాహ్మణులు విశేషమునగదలి తాత్వికుల నడచుకొనిన పూర్వప్రయోగ్యతకలుగగలదు. శంకరాచార్యులవారు రామానుజాచార్యులవారు...

రియనుసరించవలసిన ఖర్చుల చేయును. కావున గుణ్యముగా ధర్మములుమారును. అని వారు సెలవిచ్చియున్నారు. అటులనే మనము నడచుకొనవలెను. పూర్వమువలె ఇప్పుడు హిందూమతమొక్కటి ఈదేశమునలేదు. అనేకమతములువచ్చినవి. కాలము మారిపోయినది. ఈపరిస్థితులలో మనకు జీవింపవలసియున్నది. కాలము ననుసరించి ప్రవర్తన మార్పు చేసుకొనవలెను. భిన్నాకృపులుపెట్టక ఉదారహృదయముతో జాగరితతోచించించవలెను. ఎడచుకొనవలెను. మనకు ప్రస్తుతము సేమమనుకుచున్నది, ఎన్నెన్నో ఉద్యమములు వచ్చుచున్నవి. వీనినిగమనించి నడచుకొనవలెను. జ్ఞానము సంపాదించుకొనవలెను. ప్రాణికులెట్లు జీవించెదరో తెలిసికొనవలెను. విమానములమీద శత్రువులువచ్చి బాంబులు విసరుచుండ మనము వడిపెట్టతో రాళ్ళువిసరుచుండిన మనకష్టము నిరర్థకమగును. శత్రువునకు నష్టము కలుగదు. కావున కాలము కనుగుణముగ నడచుకొనవలెను— గ్రంథాలయములతో నేజేస్తుని వనుకుందురు. సంబంధమని యడుగవచ్చును— అదియే విషయములనే నరుపును— వీనిని తెలిసికొనుటకే వానియావశ్యకత యున్నది—" యనిరుపన్యసించుచు తాళపత్రగ్రంథములను సేకరింపవలెననియు, పూర్వపు ఋషుల కాలమునుండి విద్యాపీఠములనియు, గ్రంథాలయముల ప్రాముఖ్యతను విపులముగాచర్చించి, గ్రంథములను యాదక కీటకములబారిపడకుండ కాపాడవలెనని, వీనినుండి వానిరక్షింపవలెనని హెచ్చరించుచు ముగించిరి—

తర్వాత కార్యదర్శియగు శ్రీ గణపతిరావుగారు మూడుసంవత్సరముల నివేదిక జదివి వినిపించిరి—

నివేదిక అధ్యక్షులవారభిప్రాయము మొత్తము "నివేదికనుబట్టి గ్రంథాలయము సమాధానకరమగు స్థితిలోనున్నదని తెలియుచున్నది— ఈజిల్లా సామనుకరీంనగరపు గ్రంథాలయమునకు దీనికి అది పుస్తకముల సమాధిగాదో చెప్పలేను— దానినెవరును నడపుటలేదు— అక్కడి పు(స్త)కములున్నారా యనిపించును— ఇప్పుడీ గ్రంథాలయమును జూచి హృదయమానందముతో నిండినది—" అని సెలవిచ్చిరి—

తరువాత శ్రీయుత మాడపాటి హనుమంతరావుగారిట్లు పల్కిరి:—

"గ్రంథాలయపు కార్యనివేదికయు త్సాహకరముగానున్నను తృప్తికరముగాలేదు— జిల్లాకేంద్రమగు కరీంనగరము కంటె బాగున్నప్పటికిని ఇంతపెద్దగ్రామమునకు ఇదియంతయభివృద్ధి కలుగలేదు— ప్రాత, పూర్వ స్థితి, స్త్రీకిని, పురుషునికిని యవసరము— స్త్రీలకులు మూసియున్నవి— శ్రుతులచ్చినవి— విమానములువచ్చినవి— ప్రపంచములో ఏద్యవ్యాపింపజేయుట కనేకప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి— అట్టి మన ప్రభుత్వము వారును కోటి రూప్యములను వెచ్చించుచున్నారు. ఉపాయకారండలుమునకు ఖర్చుపెట్టుట గొప్పవిషయము. కోటిరూపాయలు వెచ్చింపబడినను విద్య మనలో చాల తక్కువయున్నది. నూటికిరువురే చదువుచున్నవారున్నారు. మనము చాల వెనుకబడియున్నాము, ఇతరదేశములందు ఇంత తక్కువమంది చదువుకొన్నవారున్నారు. జర్మనీలో నూటికి ఒకడు చదువుకొనినవాడున్నాడు. మనరాజ్యమునంత వైశాల్యమేకల్గిన జర్మనీలో నూటికిదురు చదువురానివారు నూటికిద్దరు మాత్రమే...

ము చదువువచ్చినవారున్నారు. కావున కోటి పోసినను విద్య వ్యాపింపకే ఖరావినఖర్చు కే చెప్పవచ్చునో యింకెండుగుచున్నవి ౧,౦౦౦కి ఎక్కువజనములుండిన యూళ్లు రెండుగ్రామములో ... కలుస్తే అంతటులేకున్నవి ... చేయకున్నవారికి కలుగలేదు.

మా ధీమంటలకు గ్రంథాలయమునందే యూరతలకన్న సంఖ్యనుండిన చిన్న ఊళ్ళ కదేమో యూహింపుడు. పెద్దగ్రామములవారు వారిలో విద్య వ్యాపించుటకు పాఠశాలలు స్థాపించవలసియున్నది. వారున్న చోటికే వెళ్లి వారికి విద్యనేర్పింపవలెను. అట్లు కోటిరూప్యములు కోటి రూప్యములకు ఇంకను కోటి రూప్యములు వెచ్చించినను పనిజరుగదు.

స్త్రీలలో విద్యవచ్చినవారు చాలతక్కువ ౨౦౦లో ఒక్కస్త్రీ చదువువచ్చినయామె ఈ పూర్వము స్త్రీలు చదువుకున్నటులను, రాజ్యము నుపాలించినట్లును, యుద్ధములు చేసినట్లును తెలియుచున్నది.

మన ఆచారములు పూర్వముండినట్లు లేవు. పుత్రికలకు ఘోషాలేదు ఎవరు పెట్టలేదు. పిమ్మట మనవారు ఘోషా పెట్టినారు. వివాహములకు మాలిక బాలికలు ప్రవేశపెట్టెరు. ... దశకములుపు ౧౨౦౦ మంది బ్రాహ్మణులున్న యూరిలో ఒక్క మిడిల్‌ఆగ్లలేదు, మిన్నదిన్న యెంతవిచారకరము! ఈ యూరిలో నిపాఠశాలలేక విద్యలుల్లదు సరిగా గ్రామపు గ్రంథాలయములో తొమ్మిదియు పాయలే మాసికాదాయమున్నది— దేనియావములచైపున కొంతఫురూ స్త్రీల చే జూచుచున్నాను. ఒక్క విషయము— నిజేతనలో తమనీలరులుగారిపేరు విన్నానే నాకొక కడవుడినది— కాని "మీనిటు బుక్కు"ను చదువునియమూలను కూడ తీసికొనిపోయినందుకు విచారకరము— వారితో సాయిసంఘము పక్షమున ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు జరిపి మాటిచే కొనకలము— పాన కాదకోరులను గ్రంథాలయమునకు సాయపడ ప్రార్థించుచున్నాను"

తరువాత శ్రీ కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగారు ఇట్లుపన్యసించిరి:—

"ఆంధ్రోద్యమము ౧౬ సంవత్సరములకు పూర్వము గ్రంథాలయోద్యమముగానే యుండెను— ఆదిశోషవాత ఆంధ్రమహాసభా రూపమును దాల్చియున్నది. పోయిన సంవత్సరము పారుసగిరిలో నైదవ మహాసభ జరిగినది— పూర్వకార్యాలయము నేయించుట మన్నగవని ఆంధ్ర మహాసభచేయుపనులని కొందరి మాటకలు విద్యాభివృద్ధియే దానియుద్దేశ్యము— బాల్యవివాహములను చేయించుట అంటరానితనము తీసివేయుటయనునవి నిర్బంధములు. కావున దుప్పు ముఖ్యప్రయత్నము గ్రంథాలయోద్యమమే— గ్రంథాలయము, పఠనాలయములు, రాత్రిపాఠశాలలు స్థాపించుట— ఆంధ్ర జిల్లాలు తొమ్మిదింటిలో ఏడిటియందు ఆంధ్రజిల్లాసంఘములున్నవి. కరీంనగరము జిల్లాసంఘము సరిగాపనిచేయనందున ఈజిల్లాలో ప్రచారముచేయుటకవచ్చియున్నాము— కరీంనగరమునకన్న మంథెనలోనే యూసంఘమెందుకులేదా యనిపించుచున్నది. ఈపట్టణలో సోదరుల యొక్క తెలుసుకొనిలకుండుటవలనవారిలో విద్యలేదని తెలియుచున్నది. బ్రాహ్మణులలో స్త్రీలకుపరదాలేదు— వినయ పాఠశాలకరాలేదు— ఇంతపెద్దగ్రామములో రెండుమూడువందలకన్న యొక్కువమంది రాకుండుటజూచి ఇక్కడివారికి విద్యాసంస్థ పై ఆదరములేదని తెలియుచున్నది. ఈగ్రామపు ప్రాముఖ్యతనుబట్టి ఇక్కడివారు జిల్లా సంఘమునకదిపించి తద్వారా గ్రంథాలయాభివృద్ధికి తోడ్పడవలెను. ఎన్నో గ్రంథాలయములు, రాత్రిపాఠశాలల పెట్టవలసియున్నది—

శ్రీనివాసరావు కాశీగారుకూడ ఆతిథులు మూడూరనుండి దేశసేవచేయుటకు కష్టములను లెక్కపెట్టకవచ్చినందుకు కృతజ్ఞతను తెలిపి వారియాదరమునకు గ్రామప్రజల తరపున కృతజ్ఞతలను తెలిపిరి. ... శ్రీయుత బి. ఎల్లారెడ్డిగారు ఉపన్యసించినారు...

"మన జిల్లాలో ఆంధ్రజనసంఘము స్థాపింపబడి ఒక్క సంవత్సరము జరిగినను తగినంత యుండి పని జరుగలేదు. మన జిల్లాలో దేశకార్యము హీనముగా జూపబడుచున్నాము. మన మువారి నిగౌరవించెదము— మన మందరి గౌరవము దుర్వాపును వారికే వదలే మూరామగా. మాకు గడుము జ్ఞాన ము—దీనికి కారణము మవలో విద్యా విజ్ఞానములు లేకుండుట—మన సాంఘిక జీవితములో లోపములున్నవి—మనము పూర్వపు పికాచములను పారద్రోలలేదు—మనము వి స్యానిపిధి... నాతప్తిమాత్రము పరిశ్రమలను మనప్రియున్నాము వెతుకుముగా వారు కార్యాలయము సాధించకలిగి లుసుపెట్టుచుంచి, మనదేశమునకు తీసికొనివచ్చినమన ధనమును సంపాదించుచున్నారు—దీనికి కారణము మనవిద్యావిహీనతయే! జిల్లా సంఘముల వృద్ధికి లేదంటే యిప్పుడు తాలూకాల వారిపై గలదు—ఇకనైన తాము తగినప్రయత్నము సలుపగలరని ప్రార్థన!

పిదపిమ్మట శ్రీ డి. రాధాకిషన్ రావుగారుపన్యసించిరి మందరును గ్రంథాలయములపై శ్రద్ధవహింపవలెననియు, ఈగ్రంథాలయమునకు పనియింత సేవచేసిన శ్రీ లక్ష్మణశర్మగారి తయు పద్యులనియు వారి సాదర్శముగా గొని మనము పనిచేయవలెనని యుపన్యసించిరి.

తరువాత శ్రీ మ—సీతారామరావుగారుపన్యసించిరి.

గ్రంథాలయపు పూర్వపునియమములనుమార్చి క్రొత్తనియమములను మహాసభవారి యంగీకారమునకు కార్యదర్శిగారు ప్రవేశపెట్టిరి. అప్పటికే కాలాతీతమైనందున కొన్ని నియమముల నియమములంగీకరించుట కధికారము సంఘమునకు ఇవ్వబడినది—

తరువాత ఎన్నికలుజరిగి యీక్రింది వారు ఎన్నుకొనబడిరి—

అధ్యక్షులు
శ్రీ మ—సీతారామరావుగారు వకీలు.
ఉపాధ్యక్షులు
శ్రీ కృష్ణయ్య అవధానిగారు
కార్యదర్శి
శ్రీ గణపతిరావుగారు వకీలు
మరియు ఎనిమిదిమంది సభ్యులు—

శ్రీ అవధానిగారు లేచి అధ్యక్షులకును, యతులకు హనుమంతరావుగారికిని, రంగారెడ్డిగారికిని, ఎల్లారెడ్డిగారికిని సభికులకును కృతజ్ఞతలర్పించినతర్వాత సభ రాత్రి గంటలకు ముగిసెను—

కృతజ్ఞతలు

గ్రంథాలయవార్షికోత్సవమునందు ప్రత్యేక శ్రద్ధను గనబరచి, అతిథులకును తమగృహము నొసగి, వారి భోజనాదివసతుల నొనర్చిన శ్రీ కృష్ణయ్యఅవధానిగారలకంతయు కృతజ్ఞతను జూపుట... ఆటులే గ్రంథాలయముపై సభిమానమును జూపుచున్న శ్రీ బొంతుల రాజయ్యగారును, రావికంటి వీరయ్యగారును వందనార్హులు. మంథెనపట్టణమలో, కార్యనిర్వాహకవర్గమువారున్నను ఒయుటివారినిబిలిపించి వార్షికోత్సవమును జయప్రదముగాజరిపిన నిలయ కార్యదర్శులును, యువకులును, ఉత్సాహవంతులును నగు శ్రీ గణపతిరావు వకీలుగారికంతయు ప్రశంసనీయులు. అటులే శ్రీ లక్ష్మీనర్సింహ వకీలుగారును, య. రామారావు వకీలుగారును కార్యనిర్వాహకవర్గములోచేరియు, వారి కోత్సవప్రయత్నములలో భాగానకపోవుటయే గాక ఉత్సవమునాడు కొంతకాలాంతరములవే నిలయమునకు రాకుండుట విచారకరము. ఇకనైనను వారు సత్క్రియసహానుభూతిని జూపుదురుగాక!

ఘనపురం తాలూకా ... ప్రాంతము వార్తలు ...

పిచ్చికుక్కలు,నక్కలు,తోడేళ్ల కాటులకు మందుధర్మము

పిచ్చికుక్కలు, నక్కలు, తోడేళ్లుకరచిన వారికి పాల్వంచతాలూకా వరంగలుజిల్లాలో చేరిన అశ్వారావుపేట గ్రామములో వుచితము గా మందులు యివ్వబడును. మూడుపూటలు మందు తీసుకున్న చాలును. ఏవిధమయిన పథ్య ములేదు. పిచ్చికుక్కలు కరచినవారికి గాయము మానినతరువాత పిచ్చియెత్తకముందు మందు యివ్వబడును. మందు సేవించినతరువాత యె న్నటికిని పిచ్చియెత్తదు. ప్రాణాపాయముండ దు. యిక్కడికి అనేకులువచ్చి ఔషధములు సే వించివెళ్లుచున్నారు.వి పీద్వారా మందుపంపుట కు వీలుండదు.

అడ్రసు:- ఖమ్మంవరకు రైలుమీదవచ్చి అ క్కడనుంచి బస్సుమీదవచ్చిన ఒ కరోజున రావచ్చును.

ఇట్లు
సెక్రటరీ
శ్రీ వేంకట్రామ నృసింహ్వారాయా (?)
భోషానిలయము,
అశ్వారావుపేట
౨౮-౧-౧౯౩౮

మొదటిపేజీ తరువాయి

అభిమానింపదగియున్నది- ఇయ్యదిదినదివ్య ప్రవర్తి వందలకొలది ఆయుర్వేద వైద్యులను దేశ మునకెప్పుడు సమర్పించగలుగునో అప్పుడే మనమదృష్ట్యలమగుదుము. ఆయుర్వేదోద్యమచ రిత్రను స్థాలీపులాకన్యాయముగా విమర్శింపగ లిగితిమి. గ్రంథవిస్తరభీతిచే వివరములు వ్రగలివే యువలసివచ్చినందులకు క్షంతవ్యులము

ప్రభుత్వముపక్షమున నిజాంఆయుర్వేద సదమదవాఖానాకు రూ ౧౦౦ లచొప్పునను, ఆయుర్వేదకళాశాలకు రూ ౧౦౦ చొప్పునను మొత్తము నెల ౧కి రూ ౨౦౦ ల గ్రాంటు అం గీకరించినట్లు తెలియుచున్నది.

నల్లగొం(డ) మాల, మా(దుగలు) మహమ్మదీయ (...)

[విశే(ష) నల్లగొం. డ:

నల్లగొండజిల్లాలో హమ్మదీయమతములో బడుచున్న యత్నము (...) వి. మహమ్మదీయ వ లవద్దనుపెల్లి మహాఘన వుగారు మాల,మాదుల లో కలుపుకొనుటకు (...) యు, మరియు మహవ టవలన పూర్వముక లె

వ్వకల్పనయు, పొరంబోకుభూములు (...) లచేర పట్టాచేయుంచ బడునవియు, మాలమా దుగులకు ప్రత్యేకముగ మికొంచములనుపెట్టించి ధరలు మున్నగువాట్లలో సాహుకార్లనుండి జ రుగుఅన్యాయముల బాధ తప్పించబడునవియు వ్యవసాయపు పశువులనుకొనుటకై అప్పులీయబ డునవియు, ముందుకు నెలజీతములుకూడా ఇ ప్పింతుమనియు, ఇప్పుడుమాత్రము కులస్థులను తురకలలో కలుపుటకు పూనుకొనువారలకు నెల ౧కి రూ ౧లు జీతమొసగబడునవియు ఆశలు పెట్టబడెను. ఈఆశలును, ప్రభువుగారిక ర్మాను భయమును—ఈరెండు సాధనములకు అనేకులు మాల,మాదుగలులొంగి తురకమతము లోచేరుట కంగీకరించిరి. వర్గాన్ని యొక్క ని జమును గాని, పెట్టబడిన ఆశలయథార్థమునుగా ని మాల,మాదుగులు గ్రామాధికారులనుండి వి చారించి కనుగొనలేదు.' గ్రామాధికారులును ఈవిషయములో మాలమాదుగలకు నిజము తె లియబరచినట్లు కనపడదు.

ఎట్లయనేమి, మతపరివర్తన కార్యక్రమము ప్రారంభమయ్యెను. పట్టుతీసి వేసికొన్నందుకు ఒహుమానము. మొలగ్రాదుతీసివేసి లాగులుక ట్టిరి. స్త్రీలు మెడలనుండి పుస్తెలనుతీసి నిమ్మ

(...) బట్టలు (...) ముల పట్టా రాలేదు.

పాములపాడు (?)

నేను ఫాల్గుణ బ౹౹ ౧౧ ఆదివారం (...) బ౹౹ ౧౨ వరకు మిర్యాలగూడెం తా. లోచేరిన మందడివారి తుంగతూర్తి గ్రామము లోనుండి పైనజెప్పినవిషయములను కనుగొని అవిదియనాడు ఉదయము. ఆదే తాలూకాలో చేరిన పాములపాడు గ్రామము చేరేను అక్క డ మాదుగలను పిలిపించగా పెద్దమాదిగవచ్చె ను. అతనిపేరు పాపిగాడని చెప్పెను- అతనిని విచారించగా ఆగ్రామమునకు సయ్యద్ ఉమ ర్ గారువచ్చి అక్కడిమాదుగులను తురక మత ములో చేర్చుటకు చాల ప్రయత్నముచేసినను మాదుగులుఒప్పుకొనలేదనిరి. అప్పుడుఆసదియుం డమాదుగలకును రూ ౪౦౦లు ఇచ్చునట్లును పొరంబోకు భూముల నేర్పాటు చేయునట్లును, ఒకమకొంచము ప్రత్యేకముగవారల కేర్పా టుచేయునట్లును, (...) ఒక (...) చేయునట్లును ఎప్రచారకుడు

(...) ఖులు నీరందరు (...) గురించి నిజముశోధించు నెను. మాల,మాదుగల కష్టములనుపరిశీలించి ప్రభు గారికి విన్నవించుకొనగా, ఫర్మాను పంప (...) నియు, దానిఅమలుకై బాబెహుకూమతు ని ర్మానపైవరర్వాత ప్రభువుగారుతిరిగి (...) మర్ (...) ౧౩౩౭లో. నాడు ఫర్మానుద్వారా బాబెహుకుమతువారు నిర్ణయించిన నియమము ల నంగీకరించిరనియు, ఈనియమములు మాల్గు జారీమోకనును మహకమానుండి ౩నిహార్ (...) ఇవ్వండాదు ౧౩౩౯లు. గవర్నమెంటు సర్కా రి అధికారులకు తెలియ(జే)య (...)నవనియు, ఈగ స్తు దక్కన్ లో (...) యొక్క ౧౩ జట్టు ముందు "(...)" అనుభాగము లోని ౫ నుండి ౨౬వరకు గల పుటలలో ప్రక

... ము...

...మను లోనికిపోయిన

...ల జా...నా అనిరే అదివల్లుఅని అడిగిరి— ...మునేను "హైదరాబాదు సుల్తాన్‌బజారు ...పవాజయునుండి వచ్చిన శంకరరెడ్డిని నేను ...ను ఎవ్వనూచ్చి భయపెట్టి లెరిగి మీరు హి...లో నేలచేంలరనిథ...పెట్టిన వారద్దరుండు ...కిరాయఇచ్చె...ము" అని మా లనుమాటలచే ...యమిచ్చి ...లు కేరుము...టని—

... , పోలీసుపటేలు ఆటుపో పుట ... మాదుసులు, ... అ గామాధికా రులు ... తురకలలో ... పుకొనుటకు ... వచ్చితదామని విచారించవారిలు ... అట్టివివారేదనిరి— మాల,మాదుగుల ... లో కలుపుకొ నుము... మెత్తఅధికా ర్లను ... లకు ... వచ్చి, ... అదియు ... అంతనే ను ... అధికారులనోటనే వెలువడిన ... వినాంచ ...

హరిజనులు సవర్ణులే

... స్వామినాన్ బోధ

సికింద్రాబాదు ౨౮-౮-౩౯

... నేతేరాత్రి ౧౦ ... ద్రబు ... విద్యాలయ ... జ్ఞానవృక్షనిరూ ర్చి ... సోదరులు ... మనియు, ... తత్తే ... హూపకసలె ... తిరువాన్కూరుమహారాజాగారు హరిజనులకు దేవాలయ ప్రవేశ ... కర్తవ్యములైయనియు ... మనమున్నారనియు యింకా ... నేను హరిజనుల ... సవర్ణులుగా జూడవలయు ... ఉపన్యాసము ... విని ... శ్రోతలు ... చియున్నారు.

... లకు

... ప్రతిస్పర్ధమునకు ... తెలుపవలెను. ... తమ లేఖలు ...మే నేరుకు పేర వ్రాయవలెను.

... విందానంబరు తమకుపంపుపత్రికపై ... వలెను.

...

డి ౨౦౦ పలువురు ... శ్రీయుత జ ...గారి భవనమువద్ద ఆగిన ... నే అందరును ఆసీనులై సమా ...పరి

సమావేశము

ఆరంభమున శ్రీయుత ...లుగారు విఖ్యాతులగు ఆనాటి ఉత్సవ... ప్రశంసావాక్యములను ... మాడపాటి హనుమంతరావుగారు నిజాము రాష్ట్రములోని ఆంధ్రుల విద్యావిషయములనుగురించి ...ంచిరి తమ పక్ష ... శ్రీయుత ప్రతాపరెడ్డిగారు ప్రస్తుత ... అనుగూర్చి ... ప్రసంగించిరి ... శ్రీయుత వేంకటరంగారెడ్డిగారు ... లోపములన్నిటిని తొలగించుటకు ... సాధనను విద్యాభివృద్ధియేయని ఉపన్యసించిరి ... తరము, ... నాద్యాయుడగు ... మూదలి ... మన దేశీయులలో, ... పరదేశీయులవలెంబి ... వృద్ధిమా ... వివరముగానుపన్యసిం చి ఆంధ్రవాయు ... కృతజ్ఞతను తెలిపిరి. ... మహాత్మ్య ... అనాటికప్పివిషయమున ప్రశంసావాక్యములు పలికెను.

ఈయుపన్యాసములలో, పెద్దపల్లి నగరము యొక్క క్రమాభివృద్ధియు, విద్యావ్యాప్తియు, శివరాజబహద్దరు ... కమిటీయొక్క సేవావిశేషములును, ముఖ్యముగా రాజా వేంకటరామారెడ్డి బహద్దరుగారి ... విశేషములును, వారి పబాదరమును, ఇప్పుడు ... గానున్న మా. మహబూబలీఖాను సాహెబుగారి యోగ్యతా విశేషములును ప్రశంసింపబడెను. రాత్రి ౧౦ గంటలకు సమావేశము సమాప్తియైనది ఉత్సాహవంతులకు స్థానిక డాక్టరు గారును ఇష్టాగోష్టి ప్రసంగములు సల్పిరి

ఆర్య యువజన సంఘము

ఇచ్చట ... సంఘము ... క్రింద స్థాపింపబడినది సభ్యుల ... మాత్రమే ... వీరు ... ఉత్సాహవంతులును, ... ప్రదేశములను ... వీరువిడివిడిగా పత్రికలచెప్పుచున్నారు. ... పతనము ... చేయుచున్నారు ... దేశాభిమానము ... వీరు స్వసం ఘోద్ధరణమునకై సేవ చేయుచున్నారు ... శ్రీయుత బుచ్చి ... తోడ్పడి ... ప్రశంసనీయులు.

...

స్థానిక దృశ్యము

ఇచ్చటనొక మిడిలు ... కలదు, ... దానిలోనే హిందూ ... మహమ్మదీయ బాలికలును చ దివెదరు. ఇదిసాధారణము. తక్కిన అన్నిటో

...సు, హిందూ మహమ్మ... స్థాపింపబడి యున్నవి ... తలు కలవు. మందు ... చెప్పుకొనుచున్నా ... ముగ ... చుటకు

... డాక్టరు శివలాలు లమంది చికిత్సవలన ... తెలియుచున్నది. ...వేలున్నది ఇదివరకు ... ఎక్కువ ...న్నదని చెప్పుచున్నారు. శివరాజు ... ఎన్నెటు అధికారులు ... కారణముల తెలిసికొనవలయును. ఇచ్చటభూములన్నియు సా రవంతమైనది భూమిపన్ను చాలతక్కువ. తరీభూములపైన యకరమునకు ౬ నుండి ౧౦ రూ.వరకు మాత్రముకలదు. ఇదిచాల సంతోషావహము.

ఉదయము ౬ గంటలవేళ అతిథులు ఊరి నుండి తిరిగిపోయి, మంథనివైపు ప్రయాణమైవెళ్లిరి.

(౬)

మంథని

ఉదయము ౧౦ గంటలకరకు ఆంధ్ర వాయ ...చేరిరి. ... బాజా భజంత్రీలతో ... శ్రీయుత మహావాది సీతారామారావు [హైకోర్టు వకీలు, స్థానిక గ్రంథాలయాధ్యక్షుడు] గారి నాయకత్వమున వచ్చి అతిథులు పుష్పమాలాలంకృతులజేసి ఊరేగింపు ... పలువురు గ్రామస్థులు, ... పాసయ్యశాస్త్రి, సూర్యారెడ్డి ..., అనాధ... కృష్ణయ్య ... మాట్లాడియు, ... పర్వ ... ౨ గంటలతో ... భోజనమిడియు సన్మానించిరి. ... నిమ్మపండ్లు ..., ఇవియవి ... నగరవాసులు ముఖ్యముగా అవధాని కృష్ణయ్యగారు ... అత్యంతోత్సాహముతో అతిథులయెడ ... గ్రామఫోను వాద్యములతోను, ఇతర వినోదములతో అతిథుల సంతోషపరచిరి. పలువురు యువజనులతో ... ప్రశంసింపదగినదై యుండెను.

"విజ్ఞాన ప్రకాశిని"

ఆనాడే స్థానిక గ్రంథాలయముయొక్క వార్షికోత్సవము సుప్రసిద్ధ వాజ్ఞులగు శ్రీయుత సురవరము ప్రతాపరెడ్డి (బి.ఏ.,బి.ఎల్.) గారి అధ్యక్షతతో, సాయంత్రము ౬ గంటలవేళ, గ్రంథాలయమునకుగల స్వంతమందిరమున ...ముగ జరుపబడినది అధ్యక్షోపన్యాసము యొక్క ముద్రితప్రతులు అందరకు అందజేయబడినవి శ్రీయుత ప్రతాపరెడ్డిగారు విడిగా ము ఖ్యవిషయములగురించి ప్రబోధకరమగునుపన్యా సము గావించి, కాలానుసరణముగ మార్పులను

...ను చేసికొనవలయునని గంభీరముగా ...పన్యసించిరి. తరువాత శ్రీయుతులు వేంకటరంగారెడ్డి, మాడపాటి హనుమంతరావు, మహావాది సీతారామారావు, ... రాధాకిషన్‌ రావు, విశ్వనాథరావువకీలు, బి. యల్లారెడ్డి [కరీంనగరముజిల్లాసంఘ సహాకార్యదర్శి] మున్నగువారు ఉపన్యాసములు సల్పిరి. గ్రంథాలయ కార్యదర్శి గణపతిరావు... ఉత్సాహముతో తమకర్తవ్యమును నిర్వహించుచు గ్రంథాలయనివేదికను చదివి వినిపించిరి. రాత్రి ౮ గంటలకు సభముగిసెను

ఊరేగింపు

సభ ప్రారంభమునకుముందు ... మోటారులో కూర్చుండబెట్టి ... కొంటసేపటివరకు నగరములోని వివిధభాగములందు ఊరేగించిరి. శ్రీయుత వేంకట... ధానిగారియొక్కయు ఇతరయువజనులయొక్కయు,ఉత్సాహపూరితముగ ...నిదియైనది.

...

రాత్రి భోజన ... స్థానికము ...యు, యువజనులు ... దేశమును గురించి ... జిల్లాసంఘ ప్రచారకుని ... ములనుగురించియు ... సేపు మాట్లాడిరి.

ఉదయము

అతిథులు గంగానదికి ౫॥ గంటలకేళ స్నానమునకుపోయి, ... దర్శించి ఉ॥వరకు శ్రీయుత సూర్యారెడ్డివకీలుగారి భవనమునకువచ్చిరి. అచ్చట అల్పాహారవిందు జరిగినది. గ్రామప్రముఖులు చాలమంది, ముఖ్యముగా మక్తేదారులగు శ్రీయుత లోకెనారి రామన్నగారును, గంగాధరరావుగారును వచ్చియుండిరి. ఉపహారానంతరము; జిల్లాసంఘముతో పూర్వవేతనముపైన ప్రచారకుని ఏర్పాటునుగూర్చి విచారములు బయటపెట్టబడెను. ప్రముఖులు ఉదారముగాచందాలువేసిరి ఈ తాలూకా ... జిల్లా సంఘమునకొరకొక ... దొరకవలయునని సంకల్పము జరిగెను.

మంథెనజనసంఖ్య ౭వేలు ... దాపు ఆయిదువేలు బ్రాహ్మణులేకలరు. ఇదిచారిత్రిక స్థలము "మంత్రకూటనగరము" అని ప్రసిద్ధిగాంచినది. ఇచ్చట మిడిలుపాఠశాలమాత్రమే కలదు. బాలికలపాఠశాల యనునది, ... కమిటీ కలదు. ఇంటిపన్ను ... చాలబకాయి వున్నవి. కాని ... బడుట లేదు. పురము అంతర్యా... శోచనీయము. దీని రహస్యము ఏమో ఆలోచనీయము.

ఇచ్చటి గ్రంథాలయమునకు పన్ను లుచెల్లించమని లోకల్ఫండు కమిటీవారను ...రట. ప్రజాహితసంస్థలకు పన్నులవిధింపు ... నాచారము ఎచ్చటనులేదు! మంథెనలో ఈచిత్రము ఏలఫా ...మోకదా దురూహ్యము!

మంథెననుండి వాయకులు ఉదయము ౯ గంటలవేళ బయలుదేరి జగ్గిత్యాలకు వెడలిరి.

మరల కరీంనగరము!

ముందునిర్ణయింపబడిన ప్రకారము ఇచ్చట శ్రీయుత రాధాకిషన్‌రావుగారు [జిల్లాసంఘ కార్యదర్శి] తమయింట అల్పాహారములఏర్పాటుచేసిరి. స్థానిక గ్రంథాలయము యొక్క పునరుద్ధరణము నాలోచింప స్థానికుల సమావేశపరచయత్నించిరట! జయముకలుగలేదు. ఈ కార్యము ముందు జరిపెదమనిరి!

హరిజనులను భజనమందిర ములకు రానిచ్చుట

నీటికఱవు

ఉస్మానాబాదు; తేది —

సర్కారిబస్సులలో మితిమీరిన జనసమర్ధ

ఉస్మానాబాదు; తే

నేను తప్పిపోయినచో

నాకు సారి రా! గోపాల్ ఏడీ!

గోపాల్! నీవు యింకొకతెక్కరుకూడ ... నాకంతో ... వుంటుంది.

నాకుకూడ విచారముగానే వున్నది నాన్నా! కాని నాకు ఎప్పుడు నీరసంగా వుంటుంది. వైద్యునిదగ్గరకు వెళ్లి మాట్లాడి రావలెనని యున్నది.

... దమునందు ... వచ్చినది, ... వునవుడు.

నాన్నా! నేను అనర్హులో ప్యాసయినాను—హార్లిక్సు వల్ల కాక పోతే—నే నిప్పటికిని ప్యాసయి—యుండేవాడినే కాను.

నీవుప్పుడు అలసియున్న జయముపొందలేవు

నీవు ఎప్పుడు అలసియున్న యెడల పరీక్షయందు ... హార్లిక్సు 100 ℅ బలము వృద్ధిచేయుటచే ...

హార్లిక్సులో, పాలలోను, గోధుమ, బార్లీలలోయున్న బలవర్ధక పదార్థము లన్నియు ... పదార్థము లేదు.

హార్లిక్సు బలము కొఱకే వాడవలెను.

ఆర్యసమాజికులకు మహమ్మదీయులకు మనస్పర్థలు

ఉస్మానాబాదు; తేది —

కలరా భయములేదు. కలరా కీలెరుంగకుడు.

కలరాకు దివ్యౌషధము

విక్టర్‌డ్రాప్స్ మిమ్ము కాపాడగలదు.

... కలరా ... విక్టర్‌డ్రాప్సు ఉపయోగించి ... డాక్టర్లు పొగడియున్నారు. మరియు అన్ని వయసులవారికి నిచ్చుయుటకు ...

హోల్‌సేల్‌ ఏజంట్లు: విక్టర్ అండు కో

శిద్దిఅంబరుబజారు హైదరాబాదు దక్కన్

దవాఖానా, విక్టర్ అండుకో

సుల్తానుబజారు.

...ంచుచున్నాము. ప్రథమ జిల్లాసంఘము ఏర్పడినతర్వాత జరిగిన జిల్లాసంఘ వార్షికోత్సవములలో మొదటి దగు గౌరవము ఈ సమావేశమునకు లభించినది. ఈసమావేశమందు సభ్యులచే అంగీకరింపబడిన తీర్మానములు జిల్లావాసుల అవసరములను వెల్లడిచేయుచున్నవి. అచ్చంపేట, ఆత్మకూరు, గోపాలపేటలలో మాధ్యమిక పాఠశాలలు అవసరమనియు, ౧౦౦౦ కంటె ఎక్కువ జనసంఖ్యగల గ్రామములలో ప్రాథమిక పాఠశాలలైనను పెట్టించవలననియు, ప్రతి తాలూకాస్థలమందును పెద్ద పెద్ద గ్రామములందును బాలికలకై దేశభాషలలో బోధించు పాఠశాలలను స్థాపించవలయుననియు మొదటి నాలుగు తీర్మానములు ప్రభుత్వమువారిని, సంస్థానముల అధిపతులను కోరుచున్నవి. ఈ కోరికలు క్రొత్తవికావు, పలుమారులు గ్రామజనులచే ఈపత్రికయందు వెల్లడించబడినట్టివే. ప్రతి తాలూకా కేంద్రస్థానమందును, పెద్దపెద్ద గ్రామములలోను గ్రంథాలయ పఠనాలయములును, ప్రతిగ్రామములో రాత్రిపాఠశాలలును స్థాపింపదగునని కోరబడినారు. ప్రతితాలూకాలోను, పెద్దపెద్దగ్రామలలోను, ఆయుర్వేద వైద్యులకు అలవెన్సులనిచ్చి గ్రామస్థులకు వైద్యసౌకర్యముల నేర్పరచవలెననియు, అథమము ప్రతిపెద్ద గ్రామములోను సుశిక్షితులైన మంత్రసానులను ఏర్పాటు గావించవలెననియు, పశుచికిత్సాలయములను ప్రతితాలూకాలోనేగాక ప్రతి గ్రామమందును ఏర్పాటుచేయవలెననియు, మహబూబు నగరమునుంచి అమరాబాదుకు నడచు సర్కారి మోటారుబస్సులలో తగినంత చోటులేక ప్రయాణికులకు శ్రమకలుగుచున్నదనియు, మహానూరపర్వడిన ప్రదేశములలో గ్రామస్థులకు ప్రతిదినము కలుగు ఇబ్బందులను అటవీశాఖవారు తొలగించవలెననియు—ఏకోరికలు కోరబడినవో అవి విద్యావిషయమున కోరబడిన కోరికలవలెనే వెంటనే ప్రభుత్వమువారి శ్రద్ధకు రాదగినవి.

వార్షికోత్సవసందర్భమున కొందరుత్సాహులగు ఆంధ్రయువకులు వరవిక్రయమను నాటకమును ప్రయోగింపదలచుకొనిరి. ఈనాటకప్రయోగమునకు ఎందు అందలి విషయము లేవి విచారించి కనుగొని తాలూకాదారుగారు తుదకు అందేమియు ఆక్షేపణీయములు లేవని అనుజ్ఞనిచ్చి యుండినట్లు తెలియుచున్నారు. కాని నాటకము ఆడబోవునప్పటికి, తహశీల్దారుగారు నాటకమును ఆడరాదని నిషేధించిరి. వరవిక్రయనాటకములో ఆంధ్రులలో అనేక కుటుంబముల ఆర్థికస్థితిని పాడుచేసినట్టి దుర్భరములైన వరకట్నదురాచారమువలని నష్టములు ప్రదర్శింపబడినవి; అంతేగాని, నాటకమందు ప్రజలు శాంతికి భంగము కలిగించు ఆక్షేపణీయవిషయములు లేనియు ఏవిషయములున్నవని తెలిసిన చో ... జిల్లాయొక్క శాంతిక్రమములకు బాధ్యులగు తాలూకాదారుగారు అంతదూరము విచారణచేసియు ఆనాటకము నాడుటకనుజ్ఞయొసంగి యుందురా? అంతదూరమాలోచించి తాలూకాదారుగారొసంగిన అనుమతిని కొట్టివేయుటకు క్రిందిఅధికారిగారికిఅవసరమేమికలిగెనో అధికారమెట్లున్నదో మాకు తెలియజాలకున్నది. ఈ కారణములచే తహశీల్దారుగారు నాటకమును ఆడకుండ ఆపి వేయుటకు ఆజ్ఞాపించిరనుమాట నేమేము నమ్మజాలకున్నాము.

కాని నాటకమును గూర్చి తెలిసిన వార్తలో ఇంతమాత్రము సత్యముగ నున్నది. మొదట నాటకమాడ దలపెట్టుటయు, కానితర్వాత ఎవరివలననో దానికి న్యాయముగనో అన్యాయముగనో ఆక్షేపణవచ్చుటచే నాటకకార్యక్రమమంతయు మానుకొనబడుటయు జరిగినవిషయములు. ఈ ఆక్షేపణకునాగరకర్నూలులో ఆసమయమున నుండిన జనులలో ఎవరేని బాధ్యులాయనివిచారించ, ఎవరును తమకు తెలియనట్లు చెప్పుచు నాటకము ఆపబడినందుకు అందరును తమకే విచారమైనట్లు గూడ చెప్పినటుల తెలియుచున్నది జనులలో ఎవరును బాధ్యులు గానిచో మరెవరు బాధ్యులు? ఒకవేళ అక్రమముగ జనులలో నెవరేని ఆక్షేపణచేసిబెదరించినను, అట్టి అక్రమములచే న్యాయమైన హక్కులకు అభ్యంతరము గలుగకుండ అధికారులనుండి సంరక్షణ పొందుట నాటకము నాడదలచినవారి ధర్మము, సంరక్షణనొసంగుట అధికారుల ధర్మము. అసలు మొదట నాటకమాడుటకు అనుమతియే ఒసగబడలేదా యనునదియు అనుమానించవలసి వచ్చుచున్నది. అనుమతి నిరాకరించబడినచో దానికికారణములు తెలుపబడుటముఖ్యము. సలనన, నాగర కర్నూలులో మాత్రమే, ఆనాడుమాత్రమే ఈనాటక ప్రయోగమువలని శాంతికి రానిదా, అసలు వరవిక్రయ నాటకమనునదియే శాంతికి భంగముకలిగించు ప్రమాదకరమైన, నిషేధించదగిన నాటకమా— అనువిషయములు ఇప్పటికైనను ఈసంబంధమున అధికారముగలవారలనుండి నమ్మకముగా తెలిసియున్నచో, ఇకమీదటనాటకము ఈనాడదలచినపుడు ముందుగాఖర్చుభరించి అన్నిఏర్పాట్లును చేసికొనితర్వాతనాటకము నాడకుండమానుకొనవలసిన దురదృష్టము చాలచోట్ల తప్పగలదు.

ఎట్లైనను మొత్తముమీద సభ జరిపించుటకు తోడ్పడినందుకు తాలూకాదారు, తహశీల్దారు, పోలీసుసర్కిల్ ఇన్స్పెక్టరుగార్లను ప్రశంసించక తప్పదు.

నేటి సామ్యవాదము బౌద్ధయుగము నాటి సామ్యవాదము

బుద్ధజయంతిలో ప్రసంగము

గత, (౨౧-౫-౩౭) తేదిన థియొసాఫికల్ సొసైటిలో బౌద్ధ ధర్మాభిమానుల పక్షమున రాజాబహద్దర్ రాయెుధిశ్వేశర్ నాథ్ గారి అధ్యక్షతమున ౨౫౮౧ వ జయంత్యుత్సవము జరుపబడెను. సొసైటి ఆవరణమంతయు చక్కని పతాకములతో నలంకరించబడియుండెను. ప్రజలు క్రిక్కిరిసియుండిరి. నవాబ్ అబ్దుల్ ఖయ్యూం సాహెబుగారు, చిత్రించిన (బుద్ధదేవుని (ఆయిల్ పెంటింగ్) చిత్రపటము ప్రదర్శింపబడియుండెను. శివరత్నమండలివారి భజనలతో సభాకార్యము ప్రారంభించబడెను.

"శివశ్రేష్ఠి" భాగ్యరెడ్డిగారు హైదరాబాదులో జరుపబడిన ౨౫ సం॥ల జయంత్యుత్సవముల సంక్షిప్తరిపోర్టును, మరియు అధ్యక్ష మహాశయుల దివ్యనామములు చదివి వినిపించుచు ఈ ౨౫ వ జయంతి "రజతోత్సవమునకు" విశ్వమునకధిపతి, పరమాత్మనినామాంకితమైనవిశ్వేశ్వర్ నాథ్ గారు అధ్యక్షతవహించి సభాకార్యజయప్రదమొనర్ప ప్రార్థింప బడుచున్నారని ప్రస్తావించినదానికి శ్రీ రామకిషన్ ధూత్ గారామోదించిరి. అధ్యక్షులవారు ఆసీనులైనానంతరము, పండిత అడిపూడి సోమనాథరావుగారు ఆంధ్రభాషలోను గౌతమబుద్ధుని జీవనచరిత్రమును వెల్లడించిరి. ఇంగ్లీషులో శ్రీ.డి-వి- శ్రీ ఖండె బి.ఏ.ఎల్.ఎల్.బి. గారు ఉరుదులో శ్రీ వడింపల్లి జానకిరామయ్య పంతులుగారు. ఇంగ్లీషులో కన్యాశారదాబాయి బి.ఎస్సి. గారుపన్యసించినందున అధ్యక్షులవారితో పుష్పమాల సన్మానము బడసిరి,

అంతిమున అధ్యక్షులవారి వ్యాఖ్యానానంతరము సంఘమాన్య భాగ్యరెడ్డిగారు ప్రసిడెంటుగారికి ఉపన్యాసకులకు దివ్యజ్ఞానసమాజము వారికి కృతజ్ఞతను వెల్లడించుచు:—

"బౌద్ధధర్మము యేనాడు ఈపుణ్యమాతృభూమినుండి అసమించెనో ఆనాటినుండియేతిరుగ వైశాలికవర్ణ వ్యవస్థపద్ధతి మొలకెత్తి అసంఖ్య అస్పృశ్యుల జనసంఖ్యను వృద్ధిచేసెను. హింస సమేరలేదు. క్రూరము తాండవమాడెను, ఐక్యమత్యతనూన్యమై పరదేశీయుల దండనకు పాత్రులై బానిసలై క్రుందుచున్నారు.

నేడు నలువైపులనుండి "సామ్యవాద" ధ్వనులు వినవచ్చుచున్నవి. బుద్ధుని కాల సామ్యవాదము కేవలము మనుష్యజాతికేగాక, ప్రాణిమాత్రులకైయుండెను. సర్వజీవులసమానత్వమును ప్రకటించి అమలు జరుప బడు చుండెను.

గాని ఆధునిక సామ్యవాదము ఇంకను బాల్యావస్థయందున్నదని చెప్పక తప్పదు. పరదేశములకుపారద్రోలిన బుద్ధధర్మము అచ్చటిఆటవిక తిరుగు పవిత్రతంతులనుగాజేసి రాక్షసకృత్యముల అస్పృశ్యతను రూపుమాపి లోక కళ్యాణమునకు తోడ్పడి పవిత్రత్వము ప్రకటించుకొనునట్టి భాగ్యము మబ్బు కేసినది.

వర్ణవ్యవస్థ సంకెళ్లతో బంధింపబడి కులభేదములతో కుళ్ళుచున్న హిందూదేశము, [మతము కెవ్వరైనను,] ఏకజాతీయతను ప్రకటించి అదర్శప్రాయమైన సర్వజీవులసమత్వమునకుపాటుపడదో అప్పటివరకు భుక్తిలేదు, ముక్తిలేదు అనినుడువుచు మహాశయులకందరికి, బాదాంమిశ్రీపుష్పములతో సన్మానించి సభ ముగించిరి.

"ఒక బౌద్ధధర్మాభిమాని"

బాలికలఉన్నతపాఠశాల, సుల్తానుబజారు

మహిళావిశ్వవిద్యాలయపు(బొంబాయి) ౧౯౩౭ సం॥ పరీక్షల ఫలితములు

సుల్తానుబజారు బాలికల ఉన్నతపాఠశాల కార్యదర్శిగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

"జి. ఏ, పరీక్షకు హాజరైన ౧౧ మంది విద్యార్థినులలో ౫ మంది గెలుపొందిరి. అందులో మూడవక్లాసులో గెలుపొందిన శ్రీమతి సౌ-ార్య-రూపా మాబాయి గారు. శ్రీమతినందగిరి ఇందిరాదేవిగారును హైదరాబాదు కేంద్రమునకు చెందినవారు.

యఫ్. వై.ఏ. (Frist yaer in Arts)పరీక్షకుహాజరైన ౧౭ మందిలో ౬ మంది గెలుపొందిరి. అందులో మూడవక్లాసులో గెలుపొందిన శ్రీమతి ఆవమాలసావిత్రీదేవిగారు హైదరాబాదు కేంద్రమునకుచెందినవారు.

ఓరియంటల్ గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ ఎష్యూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

భాగము వంతుదారులయు, పాలసీదారులయు [illegible], ఆరువదిరెండవ మామూలు జనరల్ మీటింగు 13 మే, 1937 నాడు కంపెనీయొక్క [illegible] ఓరియంటల్ బిల్డింగ్సు కార్యాలయములో జరిగినది

కంపెనీకి రు 14,18,26,821 లకు 78911 ప్రతాజ్ఞలివ్వబడియుండెను అందులో రు 1026 కోట్ల వ్యాపారము పూర్తిచేయబడిన 56296 పాలసీలు ఇవ్వబడినవి ఇప్పటికి అమలులోనున్న పాలసీలు 3 27 310 మొత్తము 65,50,01,278 రూపాయలకు భీమా చేయబడియున్నది ఇందులో బోనస్‌గూడా కలిసియున్నది

కడచిపోయిన సంవత్సరమున చెల్లింపబడిన క్లెయిములు రు 57 లక్షల చిల్లరయుండును ఇవి పాలసీలుపూర్తి చెంది 65 లక్షల చిల్లరకు వచ్చియుండెను జీవితములపరిమితిఅంచనావేసుకొన్నదానికంటె 50.6 భాగములు ఎక్కువగాయున్నది. ఈసంవత్సరము ఆదాయము రు 4,47,27 724 అందులో 299 లక్షలు ప్రీమియంద్వారా వసూలు చేయబడినది మొత్తము వడ్డీనికర ఆదాయము 82½ లక్షలు గతసంవత్సరముకంటె 5½ లక్షల అభివృద్ధియైనది

ఈవిధముగా కంపెనీయొక్క వ్యాపారము అధికముగా అభివృద్ధిపొందుచున్నది పాలసీదారుల అకాలమరణముల సంఖ్య అనుకున్న దానికన్న చాలతక్కువగాయుండుటచే కంపెనీవారు పాలసీదారుకెన్నుకొనుటలో ఎంతజాగ్రత్తగాయుండునది స్పష్టము ఇదేపద్ధతిమీదనడుపుచో కంపెనీ యింకను అభివృద్ధికి రాగలదు

రాకుమారిఅంత్యక్రియలకు రు ౧౦౦౦లు ఇండియాప్రభుత్వము వారిని కోరుకొనవలెను

డార్జిలింగ్ మే [illegible]

బర్మాలోని వెనుకటి రాజకుటుంబమునకు చెందినరాకొమార్తె చంద్రాదేవికలకత్తాలో ఉండిపోయినది ఆమెకును సమాధి చేయుటకై స్థానికప్రభుత్వము సహాయముచేయవలెనని బెంగాలు ఆర్థికమంత్రికి ఆమెతండ్రి ఒకపత్రము వ్రాసికొనెను

ఈమె తవతండ్రిగారగు వాయానీ యువరాజుగారి కుమార్తె ఈమె కడపటి బర్మారాజు మనుమరాలు ఈమె తండ్రియింటిలో మే ౨౭ వ తేదీని మరణించినది రాజవంశములో వివాహముగుటచేతను బౌద్ధమతము నవలంబించిన అమెతండ్రి కుమారిఅంత్యక్రియలు జరుపుటకు రాజమర్యాదల ననుసరించి రు ౧౦౦౦ సెలవు చేయవలసియుండునట

ఈవిషయములో బెంగాలు ప్రభుత్వమున కుబాధ్యతలేదు కావున సహాయ్ యీవరాజీవిషయమును ఇండియా ప్రభుత్వమునకు తెలియజేసి తగినసహాయము పొందవలెనని బెంగాలు ఆర్థికమంత్రి సలహాయిచ్చిరి

రుక్మాంగద

ఇపుడు సికిందరాబాదులో రాజేశ్వరిటాకీ నిలయములో గతవారముమండి "మోహినీ రుక్మాంగద" అను తెలుగుటాకీచిత్రము ప్రదర్శించబడుచున్నది ఇందు ఆంధ్రటాకీరంగమున ప్రసిద్ధిపొందిన వేమూరు గగ్గయ్యగారును రామతిలకమున్ను పాల్గొనియున్నారు మరికొందరు క్రొత్త నటీనటులుకూడ గలరు

ఈటాకీకథ ఏకాదశీమాహాత్మ్య ప్రతిపాదకమైనది టాకీకథనల్లటలో చాలనేర్పు చూపబడినది బీజప్రస్తారము చాలచక్కగా వేయబడినది కథను క్లైమాక్సుకుదెచ్చుటయు,అక్కడినుండి కథఆల్లికను విడదీసి ముగింపునకుదెచ్చుటయు ప్రతిదియు కళాశోభితముగనున్నది ముఖ్య మోహినీరుక్మాంగదుల శృంగారమువచ్చినను క్షణములోనది దంగోరామవిని ఏకాదశిరోజును జ్ఞాపకము చేసికొన్న రుక్మాంగదునిచే ఏకాదశమహాత్మ్య ప్రబోధకమగు భయావకఘట్టము నకిద్యబడినది

ఈటాకీలో తంబానకథ హరికథ భరతనాట్యము పైదికపూజ సమారాధన కూచిపూడిభాగవతము పురాణము—ఈ సంబంధము వదలి శ్యములు నేటిఉత్తర సర్కారుల రంగును టాకీకెక్కించి పుణ్యముగట్టుకొన్నవి మధ్యలోఒకకతోడు కోడండ్రపోటాట వచ్చును అసందర్భములో కలహమును సర్దుటకు ఆన్నదమ్ముల యత్నములును అసందర్భమునజరుగు సంభాషణలును చాల ఆకర్షణీయముగ నున్నవి మొత్తముమీదచూచిన టాకీప్రదర్శనములో ప్రధానకథను ఈ అంతర్ఘట్టములు మరుగుపరచియుంటను కాని ఎందుగాని అహారిపాసరమునకు తగినపవిత్ర వాతావరణము వీచుచునే యున్నది

నటీనటులలో మోహిని పాత్రధారిణికిని రుక్మాంగదుని మిత్రుడగు విదూషకునికిని తక్కినఅందరికంటె ఎక్కువ ప్రాధాన్యమీయదగి యున్నది

పట్టణము వదలిపోవుట

కాజ్ఞ

హైదరాబాదు తీరు ౨౬—

మగ్దూంహుసేను గంగూహి అనువతడు పట్టణము వదలిపోవుటకు ఈరోజు అతనికి ఉత్తరువు అందింపబడినది అతడు ఈరోజే విడిచిపోయినాడు

నగరమునల్లాలలో నీరువదలు కాలము

హైదరాబాదు తీరు ౨౬ —

హైదరాబాదు నగరములో కొన్ని కొన్ని వీధులకు నీరు క్రమముగా చేరుచుండనట్లును అంగురాలన క్రమముగా చేరుచున్న వీధులకు ౧౧ గంటల నుండి రెండు గంటలవరకు అదివేయబడి కానివీధులకు పంపించునట్లును సిటి శాఖమహా ద్రష్ట [నదిరు మోహితెమీం] గారు ఇటీవల ఒక ప్రకటన చేసియున్నారు

రాకపోకలు

భూమ్యాదాయశాఖ మంత్రియగు సర్ ఆ టాస్కర్ గారు ౧౧ జూన్ ౧౬ తేదివరకు ఊటీనుండి హైదరాబాదునకు వచ్చెదరు

ఆర్థిక మంత్రియగు ఎ న బు ఫఖురుయోరంగు జంగు నవాబుగారు అమర్నాదు నెలలో పూనానుండి నగరమునకు విచ్చేయుదురు

హైకోర్టు న్యాయమూర్తియగు నవాబునాజరయారు జంగు బహద్దరు గారు ఇంగ్లాండునుండి ౧౫ తేదిఫు ప్రాంతమువరకు హైదరాబాదునకు చేయుదురు

ఫ్రెంచ్ ఛాన్సెలరుకు అధికారము

ఉప్మాణియా విద్యాపీఠపు తాత్కాలిక ప్రొ వైస్‌ఛాన్సెలరుఅగు మౌల్వి ఖాజీ మహమ్మదుహుసేనుగారు [illegible] మొకంజీగారికి కౌన్సిలువారిచే ఒసగబడిన అధికారములు ఉపయోగించుకొనుటకు ప్రభుత్వమువారంగీకరించిరి

ప్రజాప్రభుత్వపు రోజులలో ప్రాచీన రాజవైభవములు అనుచితములు

చక్రవర్తి గారి ఆడంబరముల ఖర్చు తగ్గించవలెను

పార్లమెంటు సభలో సూచన

లండను మే ౨౭—

నేటిదినము కామన్సుసభలో సివిలులిస్టు బిల్లుపైజరిగిన చర్చసందర్భమున కార్మిక నాయకుడగు గ్రీనువుడుగారు బిల్లును నిరాకరించవలయునని సవరణ నుపపాదించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—

"ప్రజా ప్రభుత్వసంప్రదాయముల ననుసరించి రాజుగారిజీవితము నిరాడంబరముగ నుండుట ఉచితము. ఈసిద్ధాంతమును పాటింపక తరతరములనుండి వచ్చుచున్న సంప్రదాయములననుసరించి రాజవైభవములను ఉంచుటకు సభవారు ఆమోదింపజాలరు. రాజవైభవములకై గొప్పమొత్తములను ప్రత్యేకించు ఈసివిలులిస్టుబిల్లును సభవారు నిరాకరింప వలయునని కోరుచున్నాము-రాజపదవిని అంతమొందించి రిపబ్లికుప్రభుత్వము నేర్పరుపవలయునని కార్మికపక్షమువారి ఉద్దేశముకాదు- రాజవైభవము మితిమీరియుండకూడదనియు, రాజలాంఛనములు నిరాడంబరముగ నుండవలయుననియే మాఉద్దేశ్యము-

ఈసవరణపై జరిగినచర్చకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు నెవిలీచేంబర్లినుగారిట్లుచెప్పెను:-

రాజుగారిజీవితము నిరాడంబరముగువిధముననుండవలయుననియు, రాజవైభవములను తగ్గింపవలయుననియు ఈదేశమునందుగాని, డొమినియనులయందుగాని ఇంతవరకునెవ్వరునుప్రభుత్వమువారిని కోరియుండలేదు-కాని రాజలాంఛనములు నిరాడంబరమగు విధమున నుండవలయుననియు, ఒకతరగతివారికి మరియొకతరగతివారికినిగల హెచ్చుతగ్గులు సాధ్యమైనంతవరకు నశించిపోవలయుననియు ప్రపంచమున బలవంతముగ ప్రజాభిప్రాయము ఏర్పడుచున్నదను విషయము నాకుతెలియును. రాజునకుసంబంధించిన విషయములందేగాక ఆగర్భశ్రీమంతుల విషయములోకూడ ఈసూత్రము వర్తించును- ప్రస్తుతము ఇంగ్లాండురాజులు పూర్వపురాజులవలెగాక సామాన్యజనులలో కలసిమెలసి వ్యవహరించుచుండుటను మనము చూచుచున్నాము-కావున ఈవిషయములను రాజుగారి నిర్ణయమునకు వదలివేయుట ఉచితమనియు, మనమే త్వరపడుట సరియగుపద్ధతి కాదనియు సూచించుచున్నాను.

గ్రీనువుడుగారి సవరణపై సమ్మతులుపుచ్చుకొనబడెను-అనుకూలముగ ౧౧౭మంది, ప్రతికూలముగ ౨౮౦మంది సమ్మతులనొసగిరి. సివిలు లిస్టుబిల్లు ఆమోదింపబడెను.

బెంగాలు నాగపూరు రైల్వే కార్మిక సంఘముపై ఏజంటు నిరాదరణ న్యాయమే

మర్డీగారి నివేదికతీర్పు: కార్మికాభిమానుల ఆగ్రహము

సిమ్లా మే ౨౮:—

బెంగాలు-నాగపూరు రైల్వే ఇండియనుతేబరు యూనియను రైల్వేఅధికారులచే సక్రమముగ గుర్తింపబడలేదుగాను-ఏజంటుగారుయూనియనుగుర్తింప నిరాకరించుట న్యాయముగనే యున్నది- సమ్మెకట్టినవారిని హింసించినట్లు తగినసాక్ష్యము అగపడలేదు. అని సమ్మెకట్టు రాజీషరతులు అమలుజరుగుటనుగూర్చి విచారింప నియమింపబడినమర్డీగారు తమ నివేదికలో దెలిపిరి. ఈనివేదికను ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించిరి. ఈనివేదిక దేశీయులందరిచే చాల తీవ్రముగా నిరసించబడు మన్నది.

కార్మిక నాయకులపై నిషేధపు టుత్తరువులు

కలకత్తా మే ౨౮,

హుగ్లిజిల్లాలోని ఒక్కసేరయాలోనికి వెళ్లకూడదను నిషేధపుటుత్తరువును జనపనార మిల్లుపనివాండ్ర సమ్మెసందర్భమున జిల్లా మేజిస్ట్రేటు కార్మికనాయకుడగు అంజామన్ ఎం. ఎల్. సీ. గారికి జారీచేసిరి. ఈఉత్తరువునుప్రస్తుతము తొలగించిరి.

౨౪పరగణాలజిల్లాలలోనూరు- యట బహిరంగసభలుజరుపుటకు వీలులేదని ౧౪౪ సెక్షను ఉత్తరువును సబుడివిజనల్ ఆఫీసరు ప్రకటించిరి.

ఆప్రాంతమున బహిరంగసభలలో ఉపన్యసింపనున్న యస్. దత్తుమజుందారు ఎం.ఎల్.ఏ. బంకిము ముఖర్జీ యం. యల్. ఏ. గార్లను యిరువురు కార్మికనాయకులకు బహిరంగసభలలో ఉపన్యసింపకూడదను౧౪౪ సెక్షను ఉత్తరువు జారీచేసిరి.

చైనా- బ్రిటిషు సరిహద్దు వివాదము

సిమ్లా, మే ౨౮.

బ్రిటిషు సరిహద్దుకమిషను రెండు దేశములనుమధ్య సరిహద్దును నిర్ధారణచేయుటకై ఏర్పడినది కృషిని సమాప్తమొందించినది. యీ కమిటీనిర్ధారణలమీద రెండు ప్రభుత్వములును సరిహద్దు విషయములో రాజీ కుదుర్చుకొనవలెను- అవసరమైనచో నాన్కింగులో దీనికై ఒకసభ కావలసిన ఏర్పాటుచేసికొనవచ్చును.

పిదప యీకమిషనుఏర్పాట్లను రాయబారములను అన్నిటిని చేర్చి ఒక క్రొత్త ఒడంబడిక చేసికొనవచ్చును. ఇట్లొక క్రొత్తపత్రమును వ్రాసికొనినంతవరకును సరిహద్దుసమస్య పరిష్కారమైనదని ప్రకటింపకూడదు.

కడపటికి, సరిహద్దునిర్ణయము జరిగి పోయినది. దానిని చిత్రపటములో గీచి యున్నారు- దీనివిషయమై అనుమానము లున్నచో రాయబారములు జరుపుకొనవచ్చును.

ఆర్యసమాజీయ మహమ్మదీయ సంఘర్షణ

అభియోగముతీర్పు

ఉస్మానాబాదు: తేది ౨౬:-

మగతసంవత్సరము లాతూరు తాలూకాగ్రామందు మహమ్మదీయులకు, ఆర్యసమాజికులకుజరిగిన సంఘర్షణలో కొందరు మహమ్మదీయులను నిర్బంధించి లాతూరున్యాయస్థానమునకు ఒప్పగించగా అందు ఒక్కొక్కరికి ఆరునెలలశిక్ష విధించిరి- కాని నేరస్థులు పైన్యాయస్థానములో అప్పీలు చేసిరి- అందువీరిని విడుదలచేయబడినట్లు తెలియుచున్నది-

---

క్రొత్తపట్నంకేసు అడ్డం తిరిగింది!

కేసుమధ్యలో "తాత్కాలిక మంత్రివర్గము శాసన సమ్మతమా" యని విచారించవలసి వచ్చినది

తెనాలి, మే ౨౮

ఒంగోలుతాలూకా క్రొత్తపట్నం వాల టీ దళ ... కేసు విచారణకువచ్చెను నిర్బంధితులైన వ్యాయవాదులు ... వచ్చిరి ... ఇన్కిలాబ్ జిందాబాదు అను జయధ్వానము ... చేసికొని ... నిర్బంధము ... శ్రీ ... గోదావరిజిల్లా ... అధ్యక్షులు ... సత్యనారాయణగారికిమాత్రము ... దరఖాస్తు పెట్టిరి ... జిల్లాకలెక్టరుగారికి ...

... ఆదరిని కుటుంబము ... నిర్బంధితుల ... దరఖాస్తులు ... పెట్టిరి ...

... నిర్బంధితులకు ... సౌకర్యము ... ఇచ్చుచున్నారు ...

ఆత్మహత్య

హైదరాబాదు తేది ౨౮

ఛలకుకుమా [హైదరాబాదు] వాస్తవ్యుడు ... విద్యార్థి ... పరీక్షలో అపజయము పొందుటచే ... ఆత్మహత్య గావించుకొనెను

నిర్మాణము

బేగంపేట ... హైదరాబాదు రోడ్డుపై ... లక్ష రూపాయల వ్యయముచేసి నిర్మించుటకై ... గారు ఫర్మాయించిరి

ఒకమనిషి ౫౦ సం॥ జీవితంలో ౯౫,౦౪౦,౦౦౦ అంగలు నడుస్తాడు

విద్యావంతుడు కావడానికి రు.౧౫౪౦౦, క్షవరాలకు క్రాపింగులకు రు.౬౦౦ ఖర్చు

రామచంద్రదర్శిగారు

లోకములో కొద్దిమందికి మాత్రము తమ జీవితకాలమువరకు ఖర్చులు తెలియును. ౫౦ ఏండ్లపరాసరి జీవితమునకు ఖర్చువివరములను క్రింద తెలుపుచున్నాను.

౧ గర్భప్రవేశము మొదలు జననకాలమువరకు రు. ౧౦౦. విద్యావంతుడు కావడానికి రు ౧౫౫౦౦. క్రాపింగులకు, క్షవరాలకు రు ౬౦౦. సబ్బులకు రు ౨౨౫, తలనూనెలకు పౌడరులకు రు ౯౦౦, ధోవతులకు [యిండియా నులుధరించునవి] రు ౨౫౦, కోట్లకురు ౫౦౦: షర్టులకురు ౨౫౦, పైజామాలకు (కోటుకు షర్టు కుబదులుగాధరించునవి) రు ౨౫౦, బనియనులకు (అండర్ వేర్లు) కేబురుమాళ్లకు రు ౨౦౦, చెప్పులకురు ౨౨౫, చాకలికిరు ౬౦౦, భోజనమునకురు ౬౦౦౦, అద్దెలకురు ౩౯౦౦, లైట్లకు రు ౪౫౦. ట్రాము, బస్సు వగయిరాలకు రు ౯౨౨౫: చిల్లరఖర్చులురు ౩౦౦, ఇవన్నీకలిసి మొత్తం రు. ౨౨౯౪౫. టీ ఖర్చు రు౨౯౯-౯-౬-౦ [త్రాగేవాళ్లకుమాత్రము.] సిగరెట్లకు [త్రాగేవాళ్లకు]రు ౫౪౫౦ స్వదేశి (ఇండియాలోచేసే అసిగరెట్లు) రు ౯౦౦. ౭. తాంబూలములకు (వేసికొనేవాళ్లకు)రు ౫౯-౨-౬-౦.

పండ్లుతినేవారికి పండ్లదినుసులకగుఖర్చు రు ౪౦౦౦- ఒకమనిషి ౯౦౦౦౦- సౌన్లు మంచినీళ్ళుత్రాగును- అత్రాగేనీళ్ళబరువుర్రు౯౬౦౦౦సౌనులుంటుంది- ఒకమనిషి౭౨౦౦౦సౌన్లు తింటాడు- అతినేపదార్థాలబరువు ౨౬౬౦౦౦ సౌనులుఉంటుంది- ఒకవ్యక్తి ౨౦౦౦౦సౌన్లసబ్బు వంచేస్తాడు. స్నానం చేయు నీళ్ల బరువు ౧, ౯౦,౦౦౦ సౌనులు- ఒకమనిషి ౯౫,౦౪౦,౦౦౦ అంగిలునడుస్తాడు- ఈ మొత్తము ౩౯౦౦౦ మైళ్ళదూరముంటుంది-ఒకమనిషి ౧,౫౫౫,౨౦౦,౦౦౦ సౌన్లు ఊపిరిపీలుస్తాడు- ఈలోపలపీల్చేగాలిబరువు ౯౦,౪౫౦,౦౦౦ సౌనులుంటుంది- మామూలుగా ఒకమనిషి ౧,౪౪౨,౦౦౦ సౌన్లురెప్పవాలుస్తాడు- ఈరెప్పపాట్ల కాలాన్ని లెక్క చేస్తే ౪౦.౦౦౦ గంటలవుతుంది- అంటే ౧౯౯౯ రోజుల ౧౯ గంటలుఅగును- చిన్నతనమున పొడిగిచ్చునట్లు శరీరము ౧౯౯ అంగుళములవరకు పెరుగునని సాధారణముగా తెలియుటలేదు- శరీరముబరువు ౩౩౦ పౌసులవరకు పెరుగును- గోళ్లు ౧౦ అడుగులవరకు పెరుగును- తలవెంట్రుకలు ౫౦అడుగులపొడుగువరకు పెరుగును- గడ్డంమీదివెంట్రుకలు ౧౦ అడుగులనిడుపుండును- పాదాలు ౨౯ అంగుళములనిడుపుండును- ౨౪ అడుగులనిడివిగల చెప్పులను తయారు చేయవలయును- ఒకమనిషి తన దినకృత్యముల నెరవేర్చుటకు కుతూహలముగనుండును- స్నానంచేయుటకు ౯౦౦౦ గంటలు, క్షవరానికి ౧౨౦౦ గంటలు, నిద్రపోవుటకు ౧౫౩,౦౦౦ గంటలు, దీనికి దానికి ౧౭౨౫౦ గంటలు అయిపోతుంది- మొత్తము ఈ గంటలన్నీ కలిపితే ౧౮౭,౪౫౦ గంటలవుతుంది-

మనిషికుండే ౫౦ సంవత్సరాల జీవితకాలములోను అతనువాడుకోవలసినది ౪౩౮,౦౦౦ గంటలుమాత్రమే ఈ ౪౩౮౦౦౦ గంటలకాలంలో పై ౧౮౭,౪౫౦గంటలుకాలంతీసివేస్తే ౨౫౦,౫౫౦ గంటలుమిగులుతవి- అయితే తన వ్యవహారాలకును, తనదేశానికి, తనమతానికి, తనకుటుంబానికి, తనమిత్రులకి తనసొంత యోగక్షేమములకు వినియోగించవలసినవి- ఈ ౨౫౦,౫౫౦ గంటలేనా? ఈవిషయమై ఎప్పుడైనను ఆలోచించినామా?

[జనవాణి]

కరాచీ—మదరాసు

వాయుటపాల వ్యాప్తి

హైదరాబాదుకు వైర్లెస్

బొంబాయి మే ౨౬—

ఇకమీద కరాచీ-మదరాసు టపాసర్వీసును ప్రతిమార్గములోను వారమునకు ౫ సార్లు నడుపునట్లు చేయుదురు- కరాచీ- మదరాసు మార్గమును ఒకదినములోపూర్తి చేయవచ్చును- ఈమార్గమును కొలంబోవరకు సాగించుదురు- ఇండియా ప్రభుత్వమువకును, తాతాకంపెనీవారికిని కరాచీ-మదరాసు సర్వీసును అభివృద్ధి చేయువిషయమై జరుగుచున్న ముఖ్యసంభాషణలు పూర్తియైనవి- సిలోను ప్రభుత్వమువారు కూడ విమానపుమార్గమును మదరాసునుండి సిలోనుకు సాగించుటకుఒప్పుకొనిరి-

ఈవిమానములు కరాచీ, భుజ్, అహమ్మదాబాదు, బొంబాయి, హైదరాబాదు, మదరాసు, తిరుచునాపల్లి, కొలంబో, పూనా, షోలాపూర్ లలో నిలచును- కరాచీలో ప్రభుత్వము వైర్లెస్ స్టేషనుయున్నది- అహమదాబాదు బొంబాయిలలో ఏర్ క్రాఫ్టు వైర్లెస్ స్టేషనులను స్థాపించుటకు ప్రయత్నించు చున్నారు- హైదరాబాదు కట్టిసంస్థానాలుకూడ హైదరాబాదు భుజ్ లలో వైర్లెస్ స్టేషనులనునిర్మించవచ్చును-

గోలకొండ కవులసంచిక

చందాదారులకు	వెల రు	౧-౦-౦
ఇతరులకు	,, ,,	౨-౦-౦

భారతీయ బాలికల యూరపుయాత్ర

లాహోరు, మే ౨౫

వివిధభారతీయవిద్యాసంస్థలకుచెందిన ౨౦ మంది భారతీయబాలికలు, విద్యాసంబంధమైన పర్యటనము చేయుటకు యూరపు ఖండమునకు పోవుచున్నారు-

ఈపర్యటనము అంతర్జాతీయ విద్యార్థినీకులయొక్క—ఆదరణమున ఏర్పాటు చేయబడినది- లాహోరులోని ఫోరుమన్ క్రిస్టియన్ కళాశాలప్రిన్సిపాలు గారిభార్య దత్తాశతిగారి నాయకత్వమున నిది నిర్వహింపబడును- దత్తాసతి యింతవరకు ఏర్పాటుచేసియుండిన ఇటువంటిపర్యటనములలో ఇదివాల్గవది- ఈసారియాత్రలో ఫ్రాన్సు, బెల్జియం, ఇంగ్లాండు, నార్వే, స్వీడన్, జర్మని, స్విట్జర్లాండు దేశములకు వెళ్లుదురు. తిరుగుప్రయాణము మార్సెలేసులో ఆగస్టు ౧౩ వతేదీని ప్రారంభము కావచ్చును. పైసులో జూలైమాసమందుజరుగు అంతర్జాతీయ విద్యార్థిసభకు హాజరయ్యెదరు-

పెషావరు దేవాలయతగవు

లాహోరు మే ౨౫—

లాహోరులో పంజాబుసనాతన ధర్మసభా కార్యదర్శియగు గోస్వామి గణేశదత్తుగారికి, మసూరినుండి పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు "పెషావరునకువెళ్లి రఘునాథదేవాలయము విషయమై హిందూనాయకులతో తంప్రదించి ఎట్లయిన రాజీపరచవలెను" అని వంతిపంపిరి-

రాజు దేవుడు కాడు

బ్రిటిషు ప్రజలకు హెచ్చరిక

కింగ్స్లీమార్టిన్ అనునతడు "దిమిాజ్ ఆఫ్ మొనార్కీ" అను తన గ్రంథములో రాజును దేవునిగా భావించవలదు అని బ్రిటిషుప్రజలకు హెచ్చరిక చేసినాడు. ఈ గ్రంథము సరిగా పట్టాభిషేకసమయమునకు ప్రకటించబడెను దానిని గూర్చి బ్రిటిషుపత్రికలు "పట్టాభిషేకపు పిచ్చికి ఇది విరుగుడుమందు" అని అపరిమితముగా కొనియాడినవి.

కొలత్రమమున బ్రిటిషు సింహాసనము యెడ ఏర్పడిన దయుక్తి భావమును ఈ గ్రంథకర్త పరిహసించుచున్నాడు

"పోయిన శతాబ్దిమధ్యభాగమున మతవిశ్వాసముల వతిక్రమించుటకు. ధైర్యము కావలసియుండెను.........కాని పత్రికలలోను, ఉపన్యాసవేదికల మిాదను రాజును గూర్చి విమర్శలు నిర్భయముగ జరుగుచుండెను. కాని ఇది పదునొకొండవ శతాబ్దిలో స్థితి తిరుగబడినది. (కీస్తు యొక్క దైవత్వము సందేహాస్పదముగా శంకింపవచ్చును. కాని సింప్సను సతి ప్రవేశమువరకు ఇంగ్లాండు రాజును ఎట్టిదిప్పనుగాని అంటగట్టుటకు, ఏదేని పుణ్యక్షేత్రములో పూజచేయువారల విని విననట్లు కంఠస్వరములో దప్ప రాజవంశీయులలో ఎవనిగురించైనను గూర్చి గాని మాటఎత్తుటకు ఏపత్రికావిలేఖకునికి సాహసము లేదు," అని గ్రంథకర్త వ్రాసినాడు.

ఎనిమిదవ ఎడ్వర్డుచక్రవర్తి సింహాసనపరిత్యాగము చే నిజముగా ఏకచ్ఛత్ర పరిపాలనవిధానమునకు (మొనార్కీకి) ఎంతో మేలు చేసినవారైరి అని గ్రంథకర్త యొక్క అభిప్రాయము. "రాజు కూడ మానవుడేనని యెఱుగు చేయుటకు ఆయన రాజ్యపరిత్యాగము చేయవలసివచ్చుట చిత్రము, కాని అతనిని దేవునిగ భావించినందుకు ఈ ప్రాయశ్చిత్తము తప్పనయ్యెను," అని గ్రంథకర్త విలపించుచున్నాడు.

ఆరవజార్జిచక్రవర్తి తనపూర్వరాజాకంటె ఎక్కువ ఆనందముగ మహోత్సాహముతో పరిపాలనప్రారంభించినను, పత్రికలు — ప్రవచనపీఠములు ఉపన్యాసవేదికలు మరల ఈ క్రొత్తరాజును దేవునిచేయుటకు ఎక్కువగా ప్రయత్నములు పడుచున్నవని గ్రంథకర్త మార్టిన్ గారు హెచ్చరిక చేయుచున్నారు. "ఆయినను అవిసురుపుగా జయమును పొందగలవని నేనను కొనను మరియు ఈ పయత్నము రాజునకు, బ్రిటను దేశమునకును ఏమాత్రము ప్రయోజనకారి కాదు." అని వారను చున్నారు.

"రాజవంశము యెడ మూఢభక్తిని జనుల హృదయములందు కలిగించుటకై ఎన్నియో ఏండ్లనుండి పలువిధములవారలచే పత్రికలలోను, సినిమాలలోను చాలగొప్ప ప్రచారము సాగించబడినది"

రాజ ఎడ్వర్డుగారి రాజ్యపరిత్యాగము వలన కలిగిన ఒకమంచిఫలితము ఈపురభిప్రాయవిచ్ఛేదము. ఇంకొకటి ఏమన, "బ్రిటిషు పార్లమెంటు కామన్సుసభలో ప్రజాపరిపాలనము గూర్చి మరల వాదము జరిగినది తమచరిత్రను మరచి, చాలమంది ఆంగ్లేయులు ఆట్టివాదమును చాలవింతగ భావించిరి.........కాని అతిపూర్వము నుండి ఇప్పుడు మరల ఉద్ధరించబడినదే గాని, పూర్తిగ క్రొత్తసృష్టి గాదు.........పూర్వము ఇంగ్లాండులో చాలగౌరవముగల ప్రజాపరిపాలనాత్మకమైన పక్షమొకటి (రిపబ్లికన్ పార్టీ) చురుకుగా పనిచేయుచుండెను.........విక్టోరియామహారాణి కి విపత్తి బిటిషు సమ్రాట్టు అను భావము అప్పుడు దేశమందంతటను వ్యాపించియుండెను. ౧౮౭౦లో రాణిని పత్రికలు అతితీక్ష్ణముగా దూషించుటచే, విక్టోరియా మహారాణి రాజ్యత్యాగము చేసెదనని బెదరించెను. ఆమె సింహాసన మెక్కుటకుపూర్వము ఆమెస్థానములో ఆమెనాశయించియుండు స్తోత్రపాఠకులు దప్ప మరెవరును ఆమెను గూర్చి ఒక మంచిమాట చెప్పలేదు."

కనుక ఏకచ్ఛత్ర పరిపాలనపద్ధతి సాగవలసినచో, "రాజసంబంధమైన ప్రతిదానిని గూర్చి హద్దులేని పొగడ్త చేయుట" మానవలెనని మార్టిను హెచ్చరించుచున్నాడు.

"ప్రజాపరిపాలన పద్ధతి సాగవలెననిన, మనము వివేకముగలిగి మెలగవలెను. రాజు యెడ మనము వివేకముతో మెలగలేనిచో, ప్రజాపరిపాలన నేర్పరచుకొని ఆప్రభుత్వాధ్యక్షుని యెడ వివేకవంతులమై మెలగుటమంచిది.

"ఇప్పుడు మనము ఇంకను ఏకచ్ఛత్ర పరిపాలనమే మనసంప్రదాయములకు తగినదనియు, మన స్వాతంత్ర్యములను సంరక్షించునదనియు విశ్వసించుచున్నాము. కావున రాజ్యపరిత్యాగము తరువాత లాన్సుబరీగారు వ్రాసిన ఈ క్రిందిసలహాను గ్రహించిన మనకు చాలును. "రాజమకుటము చుట్టు ధగధగ పడలినది. ఇపుడు ఆమకుటమును నిల్పుకొనదలచిన, ఇక అధగధగను తీసివేయుటమంచిది."

The best medium for reaching 7 million Andhras of the State Advertise in Golconda Patrika

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD-DECCAN

The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa and the leading Telugu Newspaper of H.E.H. The Nizam's Dominions.

వర్తకులకు
నిజాంరాష్ట్రీయ తెలంగాణ జిల్లాలలోని ఆంధ్రులలో మీ వర్తకవృద్ధికి సాధనము! గోలకొండ పత్రికలో ప్రకటనము

Vol. 12. | Thursdy 3—6—1937 | No. 8

మన నేటిచక్రవర్తిదంపతుల పూర్వవంశ వైరచరిత్ర

చక్రవర్తి పూర్వవంశీయురాలొకతె చక్రవర్తి వంశీయునిచే చిత్రహత్య చేయించబడుట

ఇప్పుడు మనచక్రవర్తినియగు యెలిజబెత్ మహారాణి స్కాట్లండులో చాల పురాతనము గొప్పవంశమునకు చెందిన యొకవిషాదకరు- ఈవంశచరిత్ర శతాబ్దములకొలది వ్యాపించియున్నది. ఆమె సుప్రసిద్ధమైన బౌస్ లియనుయొక్క వంశమునకు జెందినది- ఇప్పుడుజరిగిన ఆమె పట్టాభిషేకమహోత్సవము సరిగా నాలుగుసంవత్సరముల క్రింద చరిత్రలో ఒక అసామాన్య విషాదము జరిగినరోజు నాడే తటస్థించుట విచిత్రసంఘటనము.

౧౭ జూలై ౧౫౩౭ నాడు చక్రవర్తినికి నేరుగా సంబంధించిన పూర్వపుబంధువురాలు లేడీ గ్లామిస్ అను నామె ఎడింబరో కోటబురుజులయెదుట గొప్ప గుంపుచూచుచుండగా కాల్చివేయబడెను.

తొయిబడిసంబరు నెలలో చక్రవర్తి సింహాసనమెక్కుటకు ఒకటి రెండు వారముల పూర్వము, అప్పట్లో యార్కుప్రభ్వి గానుండిన ఇప్పటిచక్రవర్తినికి యెడింబరో వచ్చెను. అప్పుడు ప్రవోస్టుప్రభువు ఉపన్యసించుచు లేడీ గ్లామిస్ యొక్క దురదృష్టమును పేర్కొనెను. వెంటనే చక్రవర్తిని ఆలోచన ఏచటికో పారిపోయినట్లు అందరును ఆమె ముఖవిలాసమునుచూచి గుర్తించిరి.

లేడీ గ్లామిస్ కాలములో నుండిన వారలచే వ్రాయబడినచరిత్రమునుబట్టిచూడ ఆమె చాల అందమైనది.

చిన్నప్పుడు పెండ్లికాకముందు ఆమెపేరు జేనెట్ డగ్లస్. ఆమె అరవ అంగూసుప్రభువు యొక్క చెల్లెలు. ఆమె ౬వ లార్డుగ్లామిస్ అను జానును పెండ్లాడెను. అతడు ఇరువురుపుత్రికలను పుట్టించి ౧౫౨౮ లో చనిపోయెను.

మరణానంతరము దుఃఖకాలమైన తర్వాత అవితంతువును తిరిగిపొందుటకై బ్రిటనుదేశపు నాలుగుమూలలనుండియు వరులు ఆమెవెంబడించిరి. ఆమె తుదకు సర్వాంశములకుజెందిన మనోహరుడైన హైలెండువాసియగు ఆర్చిబాల్డ్ కాంబెల్ ను వరించెను.

ఆమెయిట్లు మరొకరినివరించుటచే ఆమెను అధికముగా మెచ్చుకొనుచుండిన, విల్లియం లియన్ అను, ఆమె మొదటిభర్త దాయాదికొకనికి ఆగ్రహముకలిగెను. ఆమెరెండవ పరిణయము సమాచారమువినగానే, అతడుఎట్లైనను ఆమెకు తగినశాస్తి చేయుటకు ప్రతినబట్టెను. అతనికి ఆమె ౫వ జేమ్సుతాను బ్రతికియున్నంతకాలము ఎవరిని స్కాట్లండుభూమిపై అడుగుపెట్టనివారనిగ ప్రకటించెనో అట్టి డగ్లస్ కుటుంబమునకు చెందినదనుసంగతి జ్ఞాపకముండెను.

చిన్నతనము లోవంటియు జేమ్సు అంగూస్ ప్రభువునకు చిక్కిన ఖైదీగానుండెను. ౧౬ ఏండ్లవయస్సురాగానే, అతడు తప్పించుకొని, ఆఅంగూస్ ప్రభువును ఓడించి, అతనినికుటుంబముతోను, మిత్రులతోను రాజ్యమునుండి గెంటివేసెను. కాని అతనిమనస్సులో రాజుకొనుచున్న ద్వేషమింకను చల్లారలేదు.

“నేను ఎన్నటికిని, రోమునగరములోనున్న పోపు ఆజ్ఞాపించినప్పటికిని డగ్లస్ వంశీయునితు ఉంచను” అని జేమ్సు ఒకప్పుడు రాజసభలో శపథము చేసెను.

లేడీగ్లామిస్ పై ఇదివరకే రాజుయొక్క క్రోధము ప్రసరించియుండెను. ఆమెభర్తమరణానంతరము ఆమెఆస్తి ఆక్రాంతమైనట్లు ప్రకటించబడెను. భర్తకు విషముపెట్టి చంపెననికూడ ఆమెపై నేరము మోపబడెను.

తర్వాత ఆనేరము తొలగించబడెను గాని, విలియం లియన్ రాజుకు లేడీగ్లామిస్ అతనికి విషముపెట్టి చంపుటకై దేశభ్రష్టత నొందింపబడినతనసోదరుని పక్షమున ప్రయత్నించుచున్నదని చెప్పినపుడు రాజు యొక్క పూర్వపు ద్వేషాగ్నియు, డగ్లసు వంశీయుల భయమును మరల సంపూర్ణముగ రగుల్కొనెను.

ఏమాత్రము ముందువెనుక లాలోచింపక, రాజు లేడీగ్లామిస్ ను, ఆమెభర్తను, ఆమెకొడుకులను, ఆమెవంటమనిషియగు జాన్ లియును గిరఫ్తారుచేయుటకు ఆజ్ఞనొసగు పత్రముపై సంతకము చేసెను.

వారలు అప్పకొరకు స్కాట్లండులోని హైలెండులలో కాంబెల్ యొక్క ఇంటిలో నుండగా పట్టుకొనబడి, తప్పించుకొని పోకుండ మంచి రక్షకభటుల బందోబస్తుతో యెడింబరోకు తేబడి ఒకచీకటిగదిలో త్రోయబడిరి. లేడీగ్లామిస్ పై మొదట మోపబడిన నేరము, “రాజును విషముపెట్టి చంప యత్నించుట” యనునది చాలినంత గొప్పదిగ లేదని, “మరియు మంత్రప్రయోగము” అను మాటలను కూడ చేర్చిరి.

నిందితురాలియెడ ప్రజల సానుభూతిలేకుండ చేయుటకు ఇదియొక యెత్తు. స్కాట్లండు దేశపు ప్రజలకు మహాఅనుమానము, మాంత్రికులయెడ వారలకు చంపివేయవలెనన్నంత కోపముండెడిది. ఎంతఘోరములైన బాధలు పెట్టినను లేడీగ్లామిస్ తనపై మోపబడిన నేరమును అంగీకరించకపోవుటచే, ఆమె పనివాండ్రకందరికిని, అధికారులు వారలను చెప్పవలసినదిగకోరిన దానినంతయు వారు ఒప్పుకొని చెప్పునను, చిత్రవధచేయు ఆకాలపు ఒకసాధనముతో సాగదీసి చిత్రహింసపజేసిరి. లేడీగ్లామిసును క్రొత్తగాఏర్పరచిన విచారణసంఘముందరి న్యాయాధిపతుల సమక్షమునకు దెచ్చిరి. చిత్రహింసచే ఆమె ఎంతబలహీనముతోను, నొప్పితోను బాధపడుచుండినను, ఆమె తననిర్దోషత్వమును సమర్థించుకొనుటకు చేసిన ఉపన్యాసము చాలపటువుగ నుండెను.

“నేనిచట, రాజును విషముపెట్టి చంపదలచినను నేరము మోపబడియున్నాను. విషము! నేనెన్నడుగాని విషమేచూడలేదు నేనెక్కడ దానినికొంటినో, నాకుదానినెవరు తెచ్చియిచ్చిరో వారలను చెప్పనిండు, చూతము, ఒకవేళ నావద్ద నేయున్నను, నేనెట్లు ఉపయోగించగలను? నేనెన్నడును రాజుగారి సొంతబల్లవద్దకు గాని, వంటకుగాని పోయియుండలేదు.” అని ఆమె చెప్పెను.

“న్యాయాధిపతులారా నిర్దోషికి ఎట్టిగాయముగాని కాకుండ కాపాడుట మీకర్తవ్యము, కాని, నాశత్రువులపగయు, శక్తియు, నేను దోషినైనను నిర్దోషినైనను శిక్షవిధించక మీకు తప్పించుకొన వీలులేనంత తీక్షణమైనవో నాహృదయము ఆకళంకమని పరీక్షించి రూఢిచేసినవిమ్మట. సంతోషముతో మరణించెదను. నాకీర్తికి భంగము కలిగించుటకంటె. నాప్రతిష్ఠకు నిజమైనకళంకమును దేనినిగాని పెద్దదబ్బలును, దండిగా చమురుపట్టించబడిన కట్టెలును సిద్ధముగ నుంచబడియుండెను.

ఆమెఅందమును, వాక్పటిమయు న్యాయాధిపతుల ధైర్యమును వారామె దోషియని నిర్ధారణ చేసినతర్వాతగూడ, వదలించినవి. వారలు స్వయముగా రాజుగారిని కలసిమాట్లాడి నేరమును క్షమించగోరుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. కాని రాజుకు డగ్లస్ వంశీయులపైనుండు ద్వేషము అసాధ్యము కదా!

మరణదండనవమలుపరచుటకు ఏర్పాట్లు చురుకుగా చేయబడుచుండెను. ఇదిప్పుడు యస్ప్లనేడు అనబడు పూర్వపు కాజిల్ హిల్ పైజక్కగ నవలసియుండెను. ప్రాణముతో ఆమెను కాల్చివేయుటకు, కట్టివేయుటకు నాటబడిన స్తంభముచుట్టును తారుపూసిన పెద్ద దబ్బాలును, దండిగా చమురుపట్టించబడిన కట్టెలును సిద్ధముగనుంచబడెను-

ఆదుర్గమునకు సంబంధించిన సైనికదళమును ఆపట్టణముయొక్క రక్షకభటులును ఇరువురును పిలిపించబడిరి. పెద్దజనులగుంపొకటి అచట మహోద్రేకముతో చేరియుండెను. ఆమె శిక్షనుండి వారచేత తప్పించబడవచ్చునని భయముగనుండెను-

తెల్లవారుచున్నను, ఎంతమాత్రమువిచారపడనిమనస్సుతో, లేడీగ్లామిస్ ఒరుసైనసంరక్షకులతో దుర్గద్వారమువెలుపలికి తేబడెను. ఆమెను గొలుసులతో దహనస్తంభమునకు కట్టివేసినతర్వాత, ఆమెచుట్టును తారుతోను దబ్బాలను, నూనెలోముంచిన కట్టెలను పేర్చి, నిప్పంటించిరి. కొలదికాలములో మంటలు ఆమెచుట్టును మంటలు పైకెగయుచుండెను.

గుంపులోనిజనులు నిశ్శబ్దముగ హాహాకారములు చేయసాగిరి. ఈ ఘోరదృశ్యమునంతయు గ్లామిస్ భర్తయు, కుమారులును దుర్గ గోడముయొక్క ఒక కిటికీలోనుండి చూచుచు నిద్వేగించిన దుఃఖభాజనులైరి. ఈ క్రౌర్యము మొరటు ఆనాగరికులను గూడ ఆమర్షించుట కవసరమైనది.

లేడీగ్లామిసు శాంతమును, ధైర్యమును, గాంభీర్యము నవలంబించి బూడిదయయ్యెను. ఈ శాంతధైర్యగాంభీర్యములను చూచిన జనులు భయవిస్మయమోహితులైరి.

ప్రియురాలి భయానక మార్యను గాంచి ఆర్చిబాల్డుకాంబెల్ కు వెర్రియెత్తెను; మరుసటి సాయంకాలమతడు ఆదుర్గముయొక్క ఏటవాలైన ప్రాకారముపైనుండి క్రిందికి దూకుటకు యత్నించెను.

అతడు ఉపయోగించుచుండిన తాడు తెగెను. అతనిశరీరము ముక్కలుముక్కలై మరునాడు ఆపర్వతపాదముకద్ద పార్ లాక్ సమీపమునందుండగా జూచిరి.

ఈదుర్మార్గకము అయిదవజేమ్సు పేరుకు శాశ్వతకళంకముగ నుండగలదు-కాని కాలము మాత్రము పగతీర్చుకొనకుండునా! కాలచక్రము తిరుగుచునేయుండును, కనుక నేడున్నట్టి రాజుయొక్క వంశీయుడగు చక్రవర్తికి రెండువందలయేండ్లక్రింద అతనిపూర్వవంశీయుడు అంతక్రూరముగ సజీవముగ కాల్చియుంచిన స్త్రీ సంతతి పరంపరలోవచ్చిన యీమె రాణిగా నుండుట చిత్రము కాదా!

పింగిలి జనార్ధనరెడ్డి స్మారకనిధి

విద్యార్థి వేతనములు

పైవిద్యార్థివేతనములకొరకు దక్షిణ హైదరాబాదు రెడ్డివిద్యార్థులు క్రిందిచిరునామాకు తమ దరఖాస్తులను జూలై నెల 15వ తేది 1937 లోగా చేరునట్లు పంపుకొనవలయును- కనీసము మెట్రిక్కుపరీక్షలో కృతార్థులైనవారు టెక్నికల్ గాని, ఇంజనీయరింగు, వైద్యముగాని చదువదలచుకొనినవారు మాత్రమే దరఖాస్తులు పంపుకొనవలయును. ఇదివరలో విద్యార్థివేతనములు పొందినట్టి పాతవిద్యార్థులుకూడ తమపరీక్షాఫలితములను తెలుపుకొనుచు దరఖాస్తులు పంపుకొనవలయును- నూతనవిద్యార్థులు తమ, తమ దరఖాస్తులవెంట దిగువవ్రాసిన సనదులుకూడ పంపుకొనవలయును-

1 ముల్కీ-సనదు,
2 మెడికల్ సనదు,
3 నడవడి ,,
4 బీదవాడని ఋజువుచేయు సనదు
5 పైయేసంవత్సరము పైయేపరీక్షలో కృతార్థుడైనదియును తెలుపు-పత్రము;

మిగిలిన వివరములను కార్యదర్శిని విచారించి తెలియవలెను-

పి. వి. నరసింహారెడ్డి,
కార్యదర్శి
ఇంటినంబరు 3180 [illegible]
[illegible], హైదరాబాదు.

Printed and Published by G, Ramakrishna Reddy at the Golkonda PowerPress; Hyderabad. Editor K. Balakrishna Reddy